

**Strategia Rozwiązywania Problemów
Społecznych
w Gminie Sicienko
na lata 2024-2034+**

Sicienko, 2023 r.

Spis treści

Wstęp	2
ROZDZIAŁ I	
MERYTORYCZNE OPRAWOWANIE	
STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	3
1.1. Podstawa prawna Strategii	3
1.1.1. Dokumenty krajowe	3
1.1.2. Dokumenty regionalne i lokalne	4
ROZDZIAŁ II	
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE	5
2.1. Charakterystyka Gminy	5
2.1.1. Położenie geograficzne i komunikacyjne	5
2.1.2. Struktura demograficzna	6
2.1.3. Rynek pracy i bezrobocie	6
2.1.4. Oświata	7
2.1.5. Opieka zdrowotna	8
2.1.6. Kultura i sport	9
2.1.7. Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe	11
2.1.8. Pomoc społeczna	12
2.1.9. Bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe	15
2.2. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej	16
2.2.1. Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	17
2.2.2. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Sicienko. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej	20
2.2.2.1. Ubóstwo	21
2.2.2.2. Bezrobocie	23
2.2.2.3. Niepełnosprawność	25
2.2.2.4. Długotrwała lub ciężka choroba	28
2.2.2.5. Bezradność opiekuńczo- wychowawcza	29
2.2.2.6. Uzależnienia	31
2.2.2.7. Przemoc domowa	34
2.2.2.8. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne	37
2.2.2.9. Świadczenia rodzinne i alimentacyjne	39
2.3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Sicienko	41
2.3.1. Problemy społeczne występujące na terenie gminy Sicienko w opinii dorosłych mieszkańców	41
2.3.2. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych sprzedawców napojów alkoholowych	42
2.3.3. Zagrożenia w środowisku dzieci i młodzieży na terenie gminy	43
2.4. Podsumowanie części diagnostycznej	45
2.4.1. Analiza SWOT	45
ROZDZIAŁ III	
STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE Sicienko na lata 2024-2034+	49
3.1. Misja i prognoza zmian w zakresie objętym Strategią	49
3.2. Realizacja strategii	52
3.2.1. Cele i kierunki działań	52
3.2.2. Monitoring i ewaluacja	62
3.2.3. Źródła finansowania	64

Wstęp

Politykę społeczną najczęściej definiuje się, jako "działalność państwa, podmiotów samorządowych i pozarządowych organizacji zmierzająca do kształtowania odpowiednich warunków pracy i bytu, pożądaných struktur społecznych oraz stosunków społeczno-kulturowych, w których przy aktywności ludzi będzie możliwe zaspokojenie potrzeb społeczeństwa na poziomie możliwym w danym okresie"¹. Definicja ta wskazuje na główny cel polityki społecznej państwa - utrzymywanie rozwoju społecznego i gospodarczego.

Podstawowym dokumentem planistycznym w sferze polityki społecznej na poziomie lokalnym jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Jest to dokument określający najważniejsze kierunki interwencji w stosunku do zdiagnozowanych problemów społecznych występujących na terenie gminy i wskazujący priorytetowe kierunki działań oraz wytyczne dla ich realizacji. Opracowanie Strategii jest punktem wyjścia do opracowania szczegółowych programów, których realizacja ma przyczynić się do rozwiązywania problemów społecznych oraz wyrównania szans społecznych mieszkańców gminy.

Artykuł 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej nakłada na gminę obowiązek opracowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Z kolei art. 16b wyżej wymienionej Ustawy określa kluczowe elementy, które powinna zawierać strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie. Dokument ten powinien składać się w szczególności z:

1. diagnozy sytuacji społecznej gminy,
2. prognozy zmian w zakresie objętym strategią,
3. określenia:
  - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
  - b) kierunków niezbędnych działań,
  - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
  - d) wskaźników realizacji działań.

Niniejsza Strategia została opracowana dla gminy Sicienko na lata 2024-2034+.

---

¹ K. Loranty, *Bezpieczeństwo społeczne Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2004, s. 98.

ROZDZIAŁ I

MERYTORYCZNE OPRACOWANIE

STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1.1. Podstawa prawna Strategii

Opracowanie i realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z artykułu 17 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, który nakłada na gminę ten obowiązek.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Sicienko na lata 2024-2034 jest zgodna z dokumentami strategicznymi z zakresu polityki społecznej opracowanymi na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym. Poniżej zaprezentowano spis podstawowych dokumentów strategicznych stanowiących podstawę i punkt odniesienia do powstania niniejszej Strategii.

1.1.1. Dokumenty krajowe

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Sicienko na lata 2024-2034+ uwzględnia zapisy dokumentów krajowych, w szczególności:

- Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju - Polska 2030,
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030,
- Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu,
- Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego,
- Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami na lata 2021-2030.

1.1.2. Dokumenty regionalne i lokalne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Sicienko na lata 2024-2034+ uwzględnia zapisy dokumentów regionalnych i lokalnych, takich jak:

- Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko – Pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+,
- Program Rozwoju Powiatu Bydgoskiego na lata 2017-2023,
- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Bydgoskim na lata 2022-2030,
- Gminny Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Sicienko na lata 2023-2025,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023-2026,
- Program Wspierania Rodziny w Gminie Sicienko na lata 2021-2023,
- Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych na terenie Gminy Sicienko w 2022 roku,

ROZDZIAŁ II

DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

2.1. Charakterystyka Gminy

2.1.1. Położenie geograficzne i komunikacyjne

Gmina Sicienko położona jest na północny-zachód od granic miasta Bydgoszczy i jest drugą co do wielkości gminą w powiecie bydgoskim. Zajmuje obszar ok. 179,46 km².

Graniczy z Gminą Koronowo, Gminą Osielesko, Gminą Białe Błota, Gminą Mrocza, Gminą Nakło nad Notecią, Gminą Sośno oraz Miastem Bydgoszcz.

Gmina Sienko liczy 39 miejscowości zorganizowanych w 21 sołectwach: Dąbrówka Nowa, Gliszczka, Kruszyn, Łukowiec, Mochle, Murucin, Nowaczkowo, Osówek, Pawłówek, Samsieczno, Sienko, Strzelewo, Szczutki, Teresin, Trzemiętowo, Trzemiętówko, Wierzchucice, Wierzchucinek, Wojnowo, Zawada – Ugoda, Zielonczyn.

Rycina 1. Położenie Gminy Sienko na tle powiatu bydgoskiego i województwa kujawsko-pomorskiego.

W fizyczno-geograficznym podziale obszar gminy zajmuje południowo-wschodni skraj Pojezierza Krajeńskiego oraz wschodnie rubieże Doliny Brdy i fragmenty Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej. Gmina bogata jest w liczne kompleksy leśne. Wiele terenów jest chronionych przyrodniczo i krajobrazowo, tworząc tzw. Ekologiczny System Obszarów Chronionych. W jego skład wchodzi jeziora Słupowskie, Wierzchucińskie Duże i Wierzchucińskie Małe.

Gmina posiada bardzo dobry układ komunikacyjny, dzięki bliskiemu sąsiedztwu miasta Bydgoszczy, a także przebiegających przez obszar gminy dróg: drogi krajowej nr 10 łączącej gminę ze Szczecinem i przez Toruń z Warszawą, krajowej nr 25 w kierunku Koszalina oraz nr 80 w kierunku Torunia. Południowy kraniec gminy przecina trasa kolejowa o pierwszorzędym znaczeniu Szczecin – Piła – Warszawa, ze stacjami w Zielonczynie i Pawłównu.

2.1.2. Struktura demograficzna²

Gmina Sicienka liczy 10 155 mieszkańców zameldowanych na pobyt stały, z czego 49,8% stanowią kobiety, a 50,2% stanowią mężczyźni. Szczegółowe dane w podziale na kategorie wiekowe przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Struktura demograficzna gminy Sicienka wg stanu na dzień 31.12.2022r.

Kategoria wiekowa	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
0-15	2 039	959	1 080
16-18	295	136	159
19-60/65	6 174	2 892	3 282
wiek poprodukcyjny (>60/65)	1 647	1 066	581

W 2022 roku w gminie urodziło się 86 dzieci, a zmarło 111 osób. Wobec tego przyrost naturalny w 2022 r. miał wynik ujemny i wyniósł -25. Liczba urodzeń w stosunku do roku 2021 znacznie spadła, natomiast liczba zgonów jest porównywalna.

2.1.3. Rynek pracy i bezrobocie

Problem bezrobocia w gminie Sicienka w ostatnich trzech latach spada. W 2020 roku w gminie było zarejestrowanych ogółem 229 osób bezrobotnych (w tym 129 kobiet i 100 mężczyzn). W 2021 roku liczba zarejestrowanych bezrobotnych spadła do 163 osób (w tym 95 kobiet i 68 mężczyzn). W 2022 roku również odnotowano spadek liczby bezrobotnych względem lat poprzednich - ogółem 142 osoby, w tym 85 kobiet i 57 mężczyzn. Największą grupę osób bezrobotnych stanowią osoby długotrwale pozostające bez pracy: 2020 - 105 osób, 2021 - 82 osoby, 2022 - 55 osób. Znaczną część zarejestrowanych osób bezrobotnych stanowią osoby do 30 roku życia oraz osoby po 50 roku życia.

Osoby bezrobotne z terenu gminy Sicienka mogą uzyskać pomoc w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sicienku oraz w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bydgoszczy.

Tabela 2. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w gminie Sicienka w latach 2020-2022³.

² Źródło: Raport o stanie gminy Sicienka za 2022 rok, stan na dzień 31.12.2022 r.

³ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

	2020	2021	2022
Ogółem	229	163	142
Kobiety	129	95	85
Mężczyźni	100	68	57
do 25 roku życia	19	19	19
do 30 roku życia	51	33	35
powyżej 50 roku życia	63	49	31
długotrwale bezrobotni	105	82	55

2.1.4. Oświata⁴

W gminie Sicienko funkcjonują następujące placówki oświatowe:

- Szkoła Podstawowa im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Kruszynie,
- Zespół Szkolno – Przedszkolnym w Samsiecznie, który tworzą Szkoła Podstawowa im. Ziemi Krajeńskiej w Samsiecznie oraz Przedszkole Samorządowe w Trzemiętowie,
- Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika Sicienku,
- Szkoła Podstawowa im. Komisji Edukacji Narodowej w Strzelewie,
- Szkoła Podstawowa im. Anieli hrabiny Potulickiej w Wojnowie.

W 2022 roku w placówkach oświatowych uczyło się łącznie 1159 uczniów w 61 oddziałach (oddziały przedszkolne, przedszkole, szkoła podstawowa). W 2022 roku w związku z wojną w Ukrainie do placówek oświatowych na terenie gminy Sicienko uczęszczały dzieci ukraińskie. Dane liczbowe uczniów ukraińskich zmieniały się każdego miesiąca – od 15 do ponad 20 uczniów.

Z uwagi na stan psychiczny uczniów oraz barierę językową początki nauki były bardzo trudne. Od 4 kwietnia 2022 r. uruchomiono naukę języka polskiego w szkołach, po 2 godziny na ucznia. Zajęcia realizowane były w grupach kilkusobowych w wymiarze minimum 6 godzin tygodniowo dla każdej grupy. Zadania oświatowe związane z nauczaniem, wychowaniem i opieką uczniów z Ukrainy finansowane były ze specjalnego

⁴ Źródło: Raport o stanie gminy Sicienko za 2022 rok

funduszu. Środki naliczane były na podstawie średniomiesięcznej liczby uczniów wykazanych w Systemie Informacji Oświatowej.

W pięciu szkołach podstawowych funkcjonowało 48 oddziałów, w tym: po 8 oddziałów w Sicienku i Strzelewie, 9 w Samsiecznie, 11 w Wojnowie i 12 w Kruszynie. Łącznie do szkół podstawowych uczęszczało 840 uczniów, a 4 uczniów objętych było zajęciami rewalidacyjno – wychowawczymi poza oddziałem klasowym.

Wychowanie przedszkolne realizowane było w 3 oddziałach w Przedszkolu Samorządowym w Trzęmiętowie oraz w 10 oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych: 3 w Sicienku, 3 w Wojnowie, 2 w Kruszynie i 2 w Strzelewie.

W gminie funkcjonuje Niepubliczny Żłobek Ence Pence w Sicienku dysponujący 20 miejscami dla dzieci w wieku do 3 lat oraz Klub Dziecięcy WSG "Uniwersytet Dziecięcy" filia w Kruszynie. Klub zapewnia opiekę dla maksymalnie 15 dzieci.

Łącznie wychowaniem przedszkolnym objęto 319 dzieci. Ponadto średnio 90 dzieci zamieszkałych na terenie Gminy Sicienko uczęszczało do placówek wychowania przedszkolnego w innych gminach: 84 w Bydgoszczy, 1 w Nakle, 1 w Osielsku, 1 w Mroczy i 3 w Koronowie.

Od 1 września 2022 r. w Sicienku działa niepubliczne przedszkole Ence Pence. Uczęszczało do niego 7 dzieci.

W gminie Sicienko realizowanych jest szereg działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży, a także rodzin i całej społeczności lokalnej. Prowadzone są działania profilaktyczne w ramach profilaktyki uniwersalnej, w których biorą udział zarówno uczniowie, rodzice, nauczyciele, jak i mieszkańcy gminy.

2.1.5. Opieka zdrowotna

Opiekę zdrowotną mieszkańców gminy zapewniają NZOZ Przychodnia „GEMED” oraz NZOZ Przychodnia „KAMED”.

Przychodnia “GEMED” w Sicienku świadczy usługi z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej. Na terenie przychodni funkcjonują następujące poradnie i gabinety: poradnia POZ, poradnia pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej, gabinet diagnostyczno-zabiegowy, punkt szczepień, gabinet medycyny szkolnej, poradnia ginekologiczno-

położnicza oraz dział fizjoterapii. Aktualnie w przychodni nie ma możliwości z korzystania z opieki medycznej dla nowych pacjentów.

Przychodnia "KAMED" w Kruszynie świadczy usługi z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej lekarza oraz pielęgniarki. Na terenie przychodni funkcjonują następujące poradnie i gabinety: Poradnia POZ, Poradnia POZ dla Dzieci, gabinet zabiegowy, punkt szczepień.

2.1.6. Kultura i sport

Głównym inicjatorem wydarzeń kulturalnych w gminie Sicienko jest Gminne Centrum Kultury i Biblioteka w Sicienku organizujący wiele różnorodnych wydarzeń o charakterze kulturalnym, rekreacyjnym i sportowym dla wszystkich mieszkańców gminy, wykorzystując przy tym rozwiniętą infrastrukturę sportową i rekreacyjną w gminie.

W skład Gminnego Centrum Kultury i Biblioteki w Sicienku wchodzi:

1. Wiejski Dom Kultury w Kruszynie przy ul. Strażackiej 9,
2. Wiejski Dom Kultury w Strzelewie,
3. Świetlica Wiejska w Dąbrówce Nowej przy ul. Dworskiej 40,
4. Świetlica Wiejska w Gliszczu,
5. Świetlica Wiejska w Łukowcu,
6. Świetlica Wiejska w Mochlu,
7. Centrum rozwoju i opieki seniora w Mochlu,
8. Świetlica Wiejska w Murucinie,
9. Świetlica Wiejska w Nowaczkuwie,
10. Świetlica Wiejska w Osówcu przy ul. Dąbrowieckiej 1,
11. Świetlica Wiejska w Pawłówku przy ul. Nad Torem 2,
12. Świetlica Wiejska w Samsiecznie "Zapiecek",
13. Świetlica Wiejska w Sicienku,
14. Świetlica Wiejska w Szczutkach,
15. Świetlica Wiejska w Teresinie,
16. Świetlica Wiejska w Trzemiętowie,
17. Świetlica Wiejska w Trzemiętówku,
18. Świetlica Wiejska w Wierzchucinku,
19. Świetlica Wiejska w Wojnowie,
20. Świetlica Wiejska w Zawadzie,
21. Świetlica Wiejska w Zielonczynie przy ul. Spacerowej 10.

Gminne Centrum Kultury i Biblioteka w Sicienku realizuje swoje cele i zadania m.in. poprzez: organizowanie działań edukacyjnych (prowadzenie zajęć, warsztatów dla dzieci i dorosłych), prowadzenie działań wspierających budowanie tożsamości lokalnej wśród mieszkańców, organizowanie przedsięwzięć wystawienniczych, artystycznych i rozrywkowych, działania w zakresie rozwoju czytelnictwa, poszerzanie więzi współpracy z osobami indywidualnymi, organizacjami pozarządowymi, podmiotami publicznymi i prywatnymi, podtrzymywaniu klimatu do działania grup nieformalnych tworzących w dziedzinie kultury, wspieranie inicjatyw wolontariackich, a także prowadzenie działalności impresaryjnej, w tym organizowanie wyjazdów na przedsięwzięcia kulturalne i inne. Gminne Centrum Kultury i Biblioteka w Sicienku realizuje m.in. takie projekty jak:

- **Edukacja Artystyczna** (w tym: konkursy plastyczne, fotograficzne, recytatorskie oraz zajęcia artystyczne dla dzieci i dorosłych, takie jak: warsztaty z garncarstwa i ceramiki, warsztaty z płaskorzeźby, warsztaty nauki gry w szachy i na instrumentach, warsztaty wokalne dla dorosłych, zajęcia kreatywne, dyskusyjny klub filmowy, warsztaty fotograficzne, warsztaty okazjonalne podczas imprez oraz warsztaty świąteczne),
- **Rozrywka** (w tym: majówka, dożynki gminne, letnie cykliczne wydarzenia w Parku przy ITK - pokazy filmowe, spotkania właścicieli pojazdów zabytkowych, pikniki i festyny wakacyjne, koncerty, pokazy, spotkania z artystami i podróżnikami),
- **Historia** (w tym: Noc Muzeów, Noc Bibliotek, Europejskie Dni Dziedzictwa, oraz wydarzenia patriotyczne),
- **Sztuka** - organizacja plenerów malarskich i rzeźbiarskich oraz organizowanie wystaw artystów),
- **Wydarzenia okolicznościowe** (w tym: ferie zimowe, kiermasze świąteczne, dzień dziecka, akcja Lato dla dzieci, konkursy na ozdoby świąteczne),
- **Muzyka Ludowa** - przedsięwzięcia organizowane przez lokalne zespoły folkowe Wrzos, Kruszynianki, Frechowne Sznupki,
- **Promocja Regionu,**
- **Poprawa oferty biblioteki publicznej,**
- **Inwestycje w infrastrukturę biblioteki publicznej.**

2.1.7. Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe

W gminie Sicienko działa szereg stowarzyszeń oraz organizacji pozarządowych. Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych prowadzi Katolickie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Specjalnej Troski i Ich Rodzin im. Św. M. Kolbego w Bydgoszczy oraz Stowarzyszenie Po Cichu w Szczecinie.

Działalność w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego prowadzona jest przez: Gminną Radę Kobiet w Sicienku, Fundację Sztuka Wyboru w Mochlu, Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych „DOBRY START” w Kruszyńcu, Stowarzyszenie Inicjatyw Lokalnych w Wojnowie, Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży Wiejskiej w Trzęmiętowie, Stowarzyszenie Budujemy z Marzeń w Sicienku oraz Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Krajeńskiej w Samsiecznie.

Działalność w zakresie kultury fizycznej prowadzi Gminny Klub Sportowy „Gryf” w Sicienku, Europejski Uczniowski Klub Sportowy „Spartakus” w Sicienku, Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Taro” w Wojnowie, Uczniowski Klub Sportowy w Kruszyńcu, Uczniowski Klub Sportowy „Sicienko” oraz Uczniowski Ludowy Klub Sportowy „Gryf” Wojnowo.

Placówki kultury i sportu znajdujące się na terenie Gminy, mają za zadanie prowadzić działalność upowszechniającą kulturę, sport i rekreację. Odbywa się to poprzez rozbudzenie zainteresowań kulturalnych mieszkańców, organizowanie imprez, zajęć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, kształtowanie nawyków aktywnego uczestnictwa w powyższych działaniach oraz udostępnianie bazy na działalność sportowo-rekreacyjną.

Gmina Sicienko posiada uchwalony Program współpracy Gminy Sicienko z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Głównym celem tego programu jest budowanie partnerstwa między administracją samorządową i organizacjami pozarządowymi oraz efektywne wykorzystanie aktywności społecznej w zaspakajaniu zbiorowych potrzeb mieszkańców Gminy. Gmina Sicienko współdziała z organizacjami pozarządowymi poprzez współpracę o charakterze finansowym i pozafinansowym. Współpraca finansowa to głównie zlecenie realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym, na zasadach określonych w ustawie. Natomiast współpraca pozafinansowa prowadzona jest poprzez wzajemne informowanie i konsultowanie o planowanych kierunkach działalności i zadaniach publicznych.

2.1.8 Pomoc społeczna

W gminie Sicienko w zakresie pomocy społecznej działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Sicienku. Celami pomocy społecznej realizowanym przez Ośrodek są umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, a także wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokajania niezbędnych potrzeb i umożliwianie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej podejmuje także działania zmierzające do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Pomoc społeczna w szczególności polega na przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń, pracy socjalnej, prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej, analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy socjalnej, realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych, a także rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Ośrodek realizuje zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym, zadania własne gminy, zadania zlecone z zakresu administracji rządowej, realizowane przez gminę zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należą:

- 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- 2) sporządzanie oceny zasobów gminy w zakresie pomocy społecznej,
- 3) udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- 4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- 5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- 6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- 7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości

uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;

- 8) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego,
- 9) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi z matką, ojcem lub rodzeństwem,
- 10) praca socjalna,
- 11) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz usług sąsiedzkich,
- 12) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych,
- 13) dożywianie dzieci,
- 14) sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- 15) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
- 16) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- 17) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- 18) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- 19) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- 20) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Do zadań własnych gminy należą:

1. przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
2. przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- 2a. organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w formie usług sąsiedzkich,
3. prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- 3a. opracowanie i realizacja projektów socjalnych,

3b. przyznawanie i realizacja usług wsparcia krótkoterminowego w domach pomocy społecznej,

4. podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
5. współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy:

1. organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
2. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
3. prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
4. realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom i osobom, o których mowa w art. 5a ustawy o pomocy społecznej,
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnienie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
7. wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki,
8. zapewnienie utrzymania oraz rozwoju systemu teleinformatycznego, a także sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego.

Organizując pomoc społeczną, Ośrodek współpracuje w tym zakresie z Sądem Rejonowym w Nakle nad Notecią, Prokuraturą Rejonową, Powiatowym Urzędem Pracy w Bydgoszczy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bydgoszczy, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołem Interdyscyplinarnym ds. przemocy domowej, parafiami, Komisariatem Policji w Koronowie, Szkołami z terenu gminy, z przedstawicielami stowarzyszeń ochotniczych straży pożarnych, z lekarzami rodzinnymi i pielęgniarkami, a także z radnymi i sołtysami z terenu gminy oraz organizacjami pozarządowymi na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej i odrębnych przepisach, w celu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej.

2.1.9 Bezpieczeństwo publiczne i przeciwpożarowe

Bezpieczeństwo publiczne to ogół instrumentów służących ochronie ludności przed incydentami zakłócającymi funkcjonowanie obywateli w społeczeństwie zgodne z przyjętymi normami prawno- obyczajowymi. Nad bezpieczeństwem mieszkańców oraz utrzymaniem porządku publicznego czuwają funkcjonariusze Komisariatu Policji w Koronowie.

W zakresie ochrony przeciwpożarowej w gminie funkcjonują Ochotnicze Straże Pożarne w Wojnowie, Sicienku, Kruszynie, Strzelewie, Łukowcu oraz Teresinie.

Głównym celem straży pożarnej jest gaszenie pożarów i zwalczanie innych klęsk żywiołowych oraz ratowanie ludzi i sprzętu w wypadkach drogowych. Działalność Ochotniczych Straży Pożarnych opiera się w całości na społecznej działalności swoich członków. Począwszy od prac gospodarczo-porządkowych, poprzez działalność sportowo-pożarniczą, uczestnictwo w uroczystościach, aż do działalności ratowniczej całokształt działań bazuje na społecznym zaangażowaniu członków jednostki.

Ochotnicza Straż Pożarna dysponuje ograniczonymi uprawnieniami, dlatego też w sytuacjach zagrażających zdrowiu i życiu ludzkiemu, podejmuje współpracę z przedstawicielami Policji. Realizując swoje zadania działała samodzielnie bądź wspólnie z przedstawicielami innych organów, w tym z jednostkami ratownictwa medycznego.

2.2. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu działania instytucji pomocy społecznej

---

Pomoc społeczna jest ważnym instrumentem polityki społecznej państwa. Zadania pomocy społecznej zostały określone Ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Zgodnie z jej zapisami, głównym celem pomocy społecznej ma być umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie takich sytuacji życiowych, którym nie są w stanie podołać przy użyciu własnych środków, możliwości i uprawnień. Realizacja zadań została podzielona pomiędzy organy administracji publicznej. Strategiczne zadania związane z realizacją polityki społecznej wykonuje samorząd województwa. Za realizację zadań o charakterze specjalistycznym odpowiada samorząd powiatowy. Z kolei gmina jest odpowiedzialna za tzw. usługi podstawowe, czyli np. funkcjonowanie domów pomocy społecznej, placówek opiekuńczo- wychowawczych, pomoc rzeczową, zasiłki celowe przyznawane na zaspokojenie podstawowych potrzeb, udzielanie schronienia i posiłku, zasiłki na pokrycie wydatków powstałych w skutek zdarzeń losowych itd.

Na terenie gminy Sicienko zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sicienku. Na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej osobom i rodzinom udziela się świadczeń społecznych w szczególności z powodu:

1. ubóstwa,
2. sieroctwa,
3. bezdomności,
4. bezrobocia,
5. niepełnosprawności,
6. długotrwałej lub ciężkiej choroby,
7. przemocy domowej,
- 7a. potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
8. potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
9. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
11. trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku

z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,

12. trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,

13. alkoholizmu lub narkomani,

14. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej

15. klęski żywiołowej lub ekologicznej.

2.2.1. Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

---

Zadania z zakresu pomocy społecznej w gminie Sicienka świadczone są przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sicienku. Podejmuje on działania m.in. na podstawie następujących przepisów prawa: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Zadaniem ośrodka jest podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Pomoc społeczna umożliwia przewyższanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości, wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

W 2022 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sicienku objął wsparciem 271 rodzin. W 2021 roku z pomocy ośrodka pomocy społecznej skorzystało 337 rodzin, a w 2020 roku - 364 rodziny. Na przestrzeni ostatnich trzech lat można zauważyć stopniowy spadek liczby rodzin zgłaszających się po pomoc społeczną.

Tabela 3. Liczba rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sicienku w latach 2020-2022.

	2020	2021	2022
Liczba rodzin ogółem	364	337	271

W 2022 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udzielił łącznie 168 świadczeń, z czego zdecydowaną większość stanowiły świadczenia pieniężne (97). Udzielono także 19 świadczeń porady.

Tabela 4. Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS w latach 2020-2022

	2020	2021	2022
Ogółem, w tym:	231	211	168
świadczenia pieniężne	139	134	97
praca socjalna	31	23	19

W ramach zadań własnych i zleconych realizowanych przez gminę ustala się prawo do świadczeń pieniężnych i niepieniężnych. Świadczenia pieniężne polegają m.in. na przyznawaniu i wypłacaniu zasiłków. Zasiłki stałe polegają na udzielaniu pomocy dla osób niezdolnych do pracy ze względu na niepełnosprawność lub wiek - w 2022 roku w gminie Sicienko udzielono ich 278. Zasiłki celowe są przyznawane w celu zaspokojenia konkretnej potrzeby bytowej - w 2022 roku wypłacono 54 takie świadczenia. Natomiast zasiłki okresowe wypłacane są np. z uwagi na bezrobocie. Takich świadczeń w ubiegłym roku przyznano 26.

Tabela 5. Liczba świadczeń pieniężnych udzielonych w gminie Sicienko w latach 2020-2022.

	2020	2021	2022
Zasiłki stałe	401	362	278
Zasiłki celowe	95	143	54
Zasiłki okresowe	306	319	261

Świadczenia niepieniężne wykonuje się m.in. poprzez pracę socjalną, poradnictwo specjalistyczne, zorganizowanie pogrzebu, zapewnienie posiłku, pomoc w formie schronienia i niezbędnego ubrania, organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym, specjalistycznych w miejscu zamieszkania oraz pobyt w domu pomocy społecznej.

Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej, a także ze społecznością lokalną w

celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności. W pracy socjalnej wykorzystuje się właściwe tej działalności metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia. Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód. Może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny⁵. Kontrakt socjalny jest pisemną umową pomiędzy osobą zgłaszającą się z prośbą o udzielenie pomocy społecznej a pracownikiem socjalnym. Umowa ta jest spisywana w celu rozwiązania trudnej sytuacji życiowej osoby zwracającej się o pomoc.

Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny w 2020 roku wynosiła 14 rodzin, w 2021 roku - 15 rodzin, natomiast w 2022 roku - 16 rodzin. W 2020 roku podjęto pomoc w ramach 5 interwencji kryzysowych, w 2021 roku - 10, natomiast w 2022 roku - 1. W 2020 roku pracę socjalną prowadzono z 195 osobami. W 2021 roku liczba osób, z którymi prowadzona była praca socjalna zmniejszyła się do 181, a w 2022 roku - do 172 osób.

Tabela 6. Rodziny objęte pracą socjalną w gminie Sicienko w latach 2020-2022.

	2020	2021	2022
Liczba zawartych kontraktów socjalnych	1	1	1
Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny	14	15	16
Praca socjalna	195	181	172
Interwencja kryzysowa	5	10	1

W gminie Sicienko w latach 2020-2022 w ramach pomocy niepieniężnej zapewniano posiłki dla dzieci w szkole (program „Posiłek w szkole i w domu”). W 2020 roku wsparciem tym objęto 67 dzieci, w 2021 roku - 53 dzieci, a w 2022 roku - 51 dzieci. Ponadto gmina Sicienko ponosiła odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej dla 7 mieszkańców gminy, zapewniała schronienie osobom bezdomnym poprzez pokrycie kosztów pobytu tych osób w schroniskach (2020 - 3 osoby, 2021 - 2 osoby, 2022 - 2 osoby) oraz pokrywała koszty sprawienia pogrzebu.

Tabela 7. Liczba osób, którym udzielono pomocy niepieniężnej w gminie Sicienko w latach 2020-2022.

⁵ Źródło: Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901).

	2020	2021	2022
Posiłki dla dzieci w szkołach	67	53	51
Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	7	7	7
Zapewnienie schronienia osobom bezdomnym	3	2	2
Sprawienie pogrzebu	1	1	0

2.2.2. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia w gminie Sicienka. Przyczyny kwalifikujące do świadczeń z pomocy społecznej

O pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sicienku niezmiennie od kilku lat ubiegają się przede wszystkim rodziny, w których dominuje niepełnosprawność i ubóstwo, ale także długotrwała choroba, bezrobocie, alkoholizm, bezradność opiekuńczo-wychowawcza czy potrzeba ochrony macierzyństwa.

W 2022 roku z trudnościami z powodu zmagania się z ubóstwem do ośrodka pomocy społecznej zgłosiły się 73 rodziny, kolejne 64 z powodu niepełnosprawności. Wsparcia w związku z bezrobociem potrzebowało 35 rodzin, z występującą w rodzinie długotrwałą chorobą 32 rodziny, z powodu alkoholizmu - 24 rodziny, w związku z potrzebą ochrony macierzyństwa - 24 rodziny, natomiast z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej - 18 rodzin. Warto zaznaczyć, iż wskazane problemy są wiodącymi. Istnieją jeszcze inne trudności, z powodu których mieszkańcy są zmuszeni skorzystać z pomocy Ośrodka. Bardzo często zdarza się także, że w jednej rodzinie występuje kilka powodów trudnej sytuacji jednocześnie.

Tabela 8. Główne powody przyznawania świadczeń pomocy społecznej przez GOPS w Sicienku w latach 2020-2022.

	2020	2021	2022
Niepełnosprawność	79	78	64
Bezrobocie	42	39	35
Ubóstwo	93	88	73
Osoby dotknięte długotrwałą chorobą	48	45	32
Potrzeba ochrony macierzyństwa	32	28	25

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	25	21	18
Alkoholizm	45	38	24
Ogółem	364	337	271

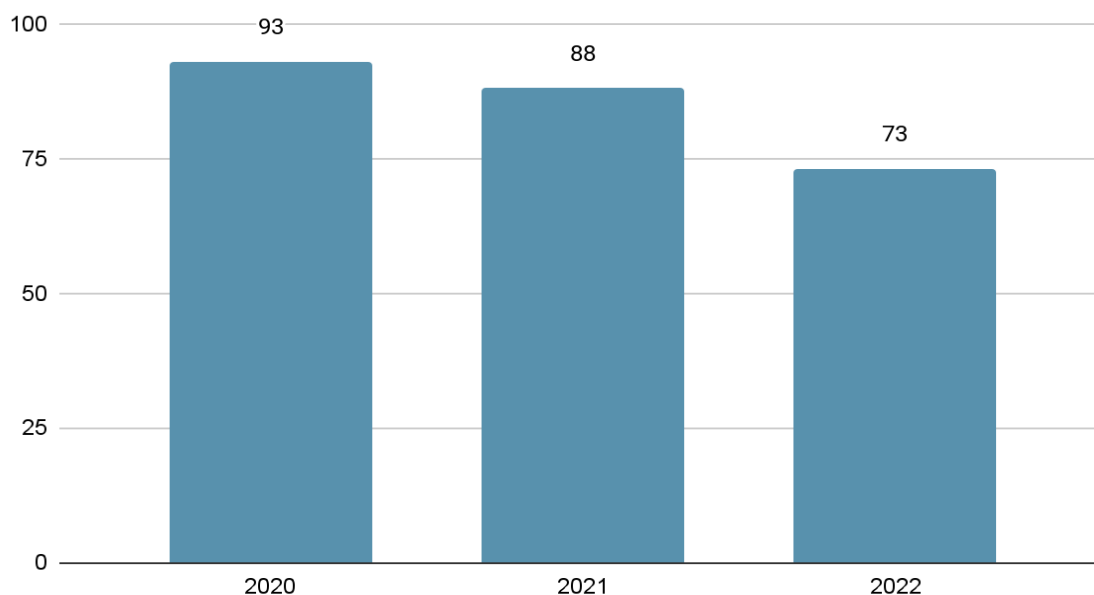
2.2.2.1. Ubóstwo

Ubóstwo określa się, jako stan warunków bytowych uniemożliwiający zaspokajanie podstawowych potrzeb, funkcji życiowych. Ubóstwo spotykane jest często wśród m.in. emerytów, rencistów, rodzin niepełnych, wielodzietnych, osób niepełnosprawnych, dotkniętych długotrwałą chorobą, o niskim wykształceniu czy bezrobotnych (ubóstwo niezawinione), ale także wśród osób dotkniętych uzależnieniem od alkoholu, narkotyków czy hazardu (ubóstwo zawinione). Warto zauważyć, że precyzyjne zdefiniowanie ubóstwa oraz oddzielenie jego przyczyn i konsekwencji jest niezwykle trudne, gdyż zjawisko to ma charakter przyczynowo-skutkowy. W wielu przypadkach problem ubóstwa powiązany jest w wieloma innymi trudnościami z jakimi spotyka się jednostka, co powoduje ich nawarstwianie i utrudnia określenie jednoznacznej przyczyny jego występowania. Dodatkowo, nieodpowiednia działalność organów państwowych może zniechęcać do poprawy swojej sytuacji materialnej czy też prowadzić do bierności i niezaradności życiowej (system zasiłków i świadczeń) całych grup społecznych.

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sicienku wskazują, że w okresie ostatnich trzech lat obserwuje się stopniowy spadek liczby rodzin korzystających w gminie z pomocy socjalnej z powodu ubóstwa. W 2020 roku z pomocy socjalnej z powodu ubóstwa korzystały 93 rodziny z gminy, w 2021 roku liczba ta spadła do 88 rodzin, a w 2022 roku do 73 rodzin.

Wykres 1. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Sicienko z powodu ubóstwa w latach 2020-2022.

Na zmniejszenie się liczby rodzin wymagających wsparcia z tytułu ubóstwa może być związany m.in. ze wzrostem płacy minimalnej w ostatnich latach, a także z wypłatą świadczenia wychowawczego przyznawanego w oparciu o ustawę z dnia 11 lutego 2016 roku o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Program Rodzina 500+). Celem Programu Rodzina 500+ jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od lipca 2019 r., zmianami wprowadzonymi do wyżej wymienionej ustawy, świadczenie przyznawane jest na każde dziecko w rodzinie do ukończenia 18 roku życia niezależnie od wysokości dochodu w rodzinie. Wypłata przyznanego świadczenia wychowawczego przyczyniła się do poprawy sytuacji ekonomicznej rodzin.

Tabela 9. Wypłata świadczenia wychowawczego 500+ w latach 2020-2022.

	2020	2021	2022 ⁶
przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie	2105	2146	2003
wydatki na świadczenia wychowawcze	12 015 461,25 zł	12 240 191,95 zł	5 157 960,10 zł

W celu wsparcia finansowego osób o niskich dochodach, a także ochrony mieszkańców przed ubóstwem energetycznym, w 2022 roku Gmina Sicienko realizowała:

⁶ Dane do końca maja 2022 r.

- wypłatę dodatku osłonowego - świadczenie to stanowi kluczowy element rządowej tarczy antyinflacyjnej, która ma zniwelować rosnące ceny energii, gazu i żywności. Wsparciem objęto 894 gospodarstwa domowe z terenu gminy Sicienko.
- wypłatę jednorazowego świadczenia pieniężnego w postaci dodatku węglowego, mającego zrekompensować wzrost cen węgla. Ze świadczenia skorzystało 1458 gospodarstw domowych,
- wypłatę dodatku z tytułu wykorzystywania niektórych źródeł ciepła, z którego skorzystało 405 gospodarstw domowych.

Gmina Sicienko mocno angażuje się w przeciwdziałaniu ubóstwu oraz pomoc osobom potrzebującym. W 2022 roku w gminie realizowano Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Pomoc Najbardziej Potrzebującym w ramach Podprogramu 2021. Program realizowany był we współpracy z Polskim Komitetem Pomocy Społecznej w Bydgoszczy. Żywność była wydawana w magazynach PKPS w Bydgoszczy na podstawie oświadczenia do otrzymania pomocy żywnościowej wydanego przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sicienku. Dla osób samotnych i niepełnosprawnych żywność była dowożona do Sicienka i dystrybuowana przez pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Z pomocy żywnościowej w 2022 r., skorzystały łącznie 164 osoby z terenu gminy Sicienko. Wydano ogółem 376 paczek żywnościowych. Kontynuowano także współpracę z Katolickim Stowarzyszeniem na Rzecz Osób Specjalnej Troski i ich Rodzin im Św. Maksymiliana Kolbego w Bydgoszczy. W ramach współpracy wsparciem objęto kilka rodzin poprzez przekazanie używanych mebli, artykułów gospodarstwa domowego oraz sprzętu medycznego (m.in. wózki inwalidzkie, łóżko rehabilitacyjne).

Ponadto wypłacono stypendia szkolne dla 18 uczniów (w ramach umowy z dnia 14.04.2022 r. pomiędzy Wojewodą Kujawsko-Pomorskim, a Gminą Sicienko na udzielenie dotacji celowej na wypłatę zasiłków i stypendiów szkolnych).

2.2.2.2. Bezrobocie

Bezrobocie to niemożność znalezienia pracy zarobkowej przez ludzi w wieku produkcyjnym, zdolnych i chętnych do pracy oraz aktywnie jej poszukujących. Bezrobotni stanowią więc część ludności w wieku produkcyjnym. Innymi słowy, to efekt nierównowagi między podażą na pracę a jej popytem. Na bezrobocie mają wpływ dwa rodzaje czynników: płacowe i pozapłacowe. Pierwsze są mechanizmem regulacji rozmiaru bezrobocia płacą realną. Natomiast czynniki pozapłacowe ograniczają popyt na pracę (postęp technologiczny, niedostateczny rozwój instytucji przeciwdziałających bezrobociu, niedostatek środków finansowych, restrukturyzacja gospodarki) lub zwiększają jej podaż (niski poziom życia, wzrost demograficzny, polityka społeczno-gospodarcza państwa). Bezrobocie, zwłaszcza długoterminowe, wywołuje także szereg konsekwencji psychologicznych i społecznych.

Do skutków psychologicznych bezrobocia zalicza się m.in.: zaburzenia emocjonalne u osób pozostających bez pracy, frustrację, rozczarowanie, depresję, utratę poczucia własnej wartości oraz brak wiary we własne możliwości, większą podatność bezrobotnych na różne choroby i schorzenia czy skłonności do myśli samobójczych i samobójstw⁷. Natomiast wśród najczęściej pojawiających się skutków społecznych bezrobocia można wyróżnić⁸:

- poczucie wykluczenia ze społeczeństwa,
- utratę dotychczasowej pozycji społecznej,
- utratę kontaktu ze znajomymi i niechęć do udziału w życiu społeczności lokalnej,
- konflikty w rodzinie, niekiedy prowadzące do rozstań, a nawet rozwodów,
- odkładanie decyzji o małżeństwie i założeniu rodziny przez osoby bezrobotne,
- patologie społeczne (alkoholizm, narkomania, przestępczość),
- obniżanie się kwalifikacji i zanikanie umiejętności, co skutkuje koniecznością przekwalifikowywania się,
- obniżony standard życia, prowadzący niekiedy do biedy i ubóstwa,
- emigrację zarobkową, która także może negatywnie wpływać na więzi rodzinne i skutkować rozpadem małżeństw.

Ten rodzaj zagrożenia społecznego niesie za sobą nie tylko negatywne konsekwencje dla osoby bezrobotnej, ale także dla gospodarki kraju. Bezrobocie prowadzi do utraty

---

⁷ Za: M. Majchrzak i in. 2012, s. 266; K. Kaczmarczyk 2016, s. 49; K. Dreła 2015, s. 136-138

⁸ Za: M. Majchrzak i in. 2012, s. 267; K. Kaczmarczyk 2016, s. 44-46; K. Dreła 2015, s. 136; M. Śmiglin 2006, s. 429

produkcji, państwo zostaje obciążone finansowo, ponieważ następuje wzrost wydatków na świadczenia socjalne, a także słabnie kapitał ludzki.

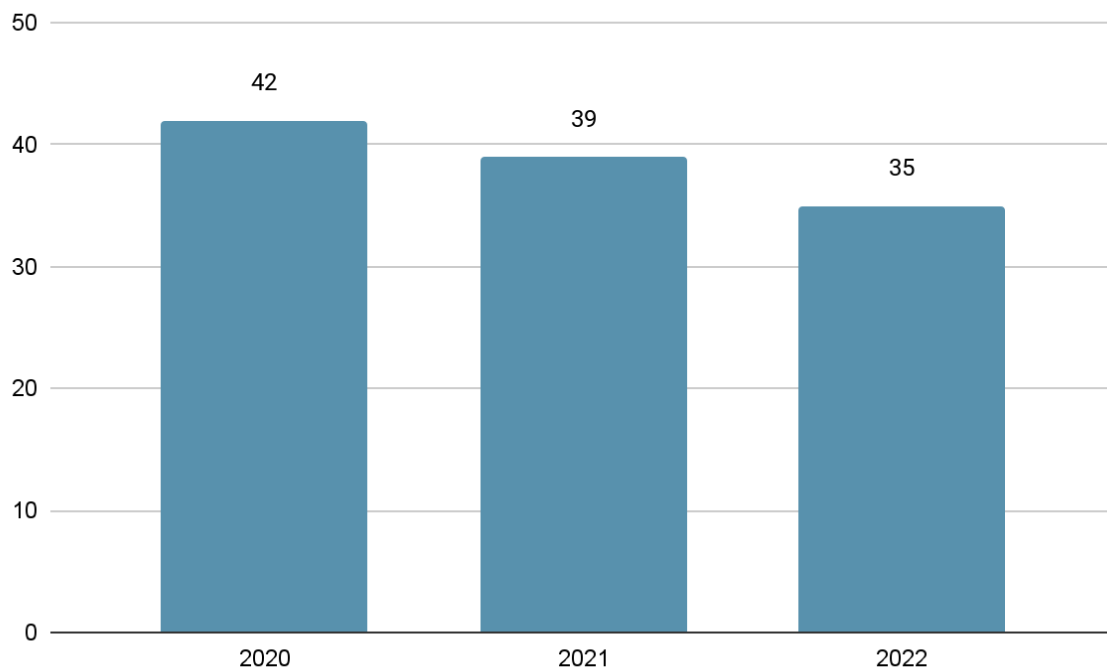
W 2022 roku w gminie Sicienko zarejestrowanych było 142 osoby bezrobotne (85 kobiet i 57 mężczyzn). Wśród zarejestrowanych bezrobotnych 19 osób to mieszkańcy do 25 roku życia, kolejne 35 osób - mieszkańcy poniżej 30 roku życia, a 31 osób mieszkańcy powyżej 50 roku życia. Długotrwale bezrobotnych jest 55 mieszkańców gminy, z czego 38 osób stanowią kobiety⁹.

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sicienku wskazują, że w latach 2020-2022 obserwuje się stopniowy spadek liczby rodzin korzystających w gminie z pomocy społecznej powodu bezrobocia. W 2020 roku udzielono pomocy i wsparcia z powodu bezrobocia 42 rodzinom w gminie, w 2021 roku 39 rodzinom, natomiast w 2022 roku - 35 rodzinom.

Wykres 2. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Sicienko z powodu bezrobocia w latach 2020-2022.

---

⁹ Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

2.2.2.3. Niepełnosprawność

Zgodnie z ogólną definicją zawartą w art. 2 pkt 10 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Przepisy ustawy w art. 1 definiują osoby niepełnosprawne jako osoby, których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem:

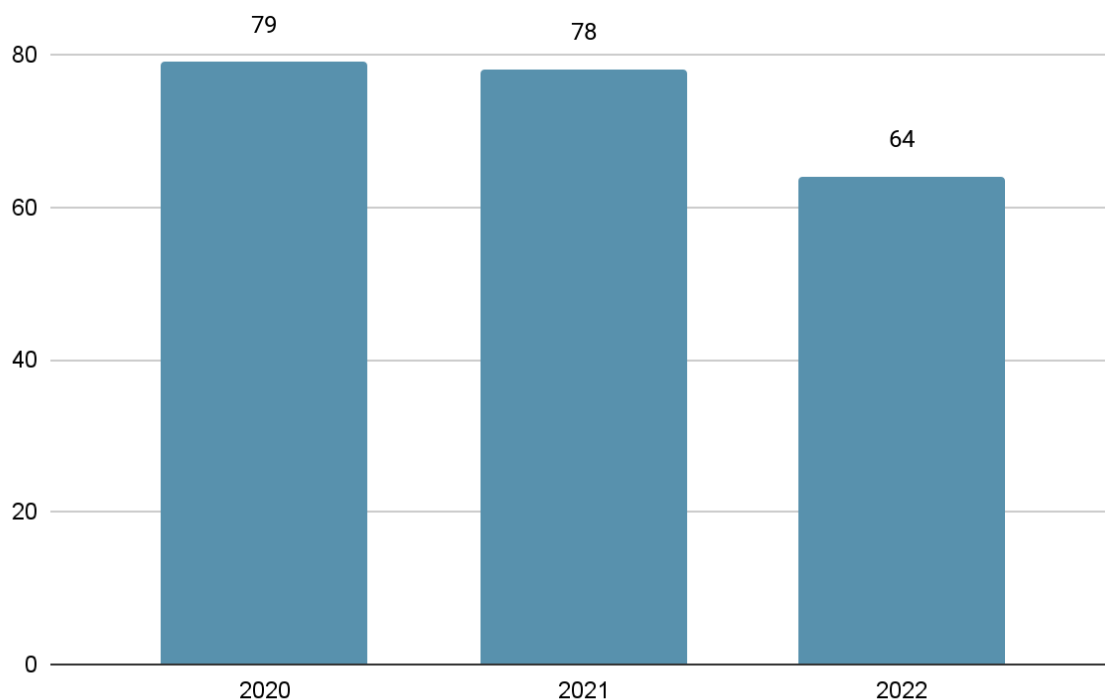
- o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności lub
- o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów lub
- o niepełnosprawności, wydanym przed ukończeniem 16. roku życia

Osoby niepełnosprawne stanowią grupę społeczną zagrożoną wykluczeniem.

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sicienku wskazują, że w latach 2020-2022 obserwuje się nieznaczny spadek liczby rodzin korzystających w gminie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności. W 2020 roku wśród ubiegających się o

pomoc z powodu niepełnosprawności było 79 rodzin, w 2021 roku 78 rodzin, natomiast w 2022 roku - 64 rodziny.

Wykres 3. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Sicienko z powodu niepełnosprawności w latach 2020-2022.

Niepełnosprawnej osobie pełnoletniej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy zgodnie z orzeczeniem ZUS lub legitymującej się orzeczeniem o znacznym albo umiarkowanym stopniu niepełnosprawności przysługuje zasiłek stały. Wysokość zasiłku stałego uzależniona jest od dochodów rodziny lub osoby samotnie gospodarującej i przysługuje w wysokości różnicy między kryterium dochodowym a dochodem osoby/rodziny.

W latach 2020-2022 zarówno liczba osób, którym przyznano zasiłki, jak i liczba przyznanych świadczeń stopniowo zmniejszała się. W 2020 roku z zasiłku skorzystało 40 osób, w 2021 roku - 37 osób, w 2022 roku - 28 osób. W 2020 roku wypłacono 408 świadczeń, w 2021- 361, natomiast w 2022 - 278 świadczeń.

Tabela 10. Wypłata zasiłków stałych w gminie Sicienko latach 2020-2022.

Zasiłki stałe	2020	2021	2022

Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	40	37	28
Liczba rodzin	40	37	28
Liczba świadczeń	408	361	278

W 2022 roku gmina Sicienko realizowała program „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej”, zarówno samodzielnie jako gmina, jak i we współpracy ze stowarzyszeniem „Dorośli dzieciom” z Sępólna Krajeńskiego. Pomocą ze strony tutejszego Ośrodka objętych było 19 osób z czego 17 osób legitymowało się znacznym stopniem niepełnosprawności, a 2 umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Natomiast pomocą ze stowarzyszenia objęto 3 osoby, w tym jedną ze znacznym stopniem niepełnosprawności i 2 z umiarkowanym. Program finansowany jest z funduszu solidarnościowego. Dodatkowo kontynuowano współpracę z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Białych Błotach. 6 osób niepełnosprawnych intelektualnie z terenu Gminy Sicienko bezpłatnie uczestniczyło w Warsztatach Terapii Zajęciowej „Dąb” w Białych Błotach.

Realizowano także program „Opieka wytchnieniowa” skierowany do opiekunów dzieci i osób niepełnosprawnych. Wsparciem objęto opiekunów 4 dorosłych osób z niepełnosprawnością w stopniu znacznym, w tym 1 z niepełnosprawnością sprzężoną oraz 4 opiekunów pięciorga dzieci z niepełnosprawnościami w wymiarze 240 godzin rocznie. Usługi opieki wytchnieniowej były realizowane na terenie całej gminy. Program finansowany jest z funduszu solidarnościowego.

Ponadto w ramach Gminnego Programu Promocji Zdrowia Psychicznego na lata 2021-2025 upowszechniano wiedzę na temat zdrowia psychicznego, zdrowego trybu życia oraz dostępności do różnych form pomocy i opieki.

2.2.2.4. Długotrwała lub ciężka choroba

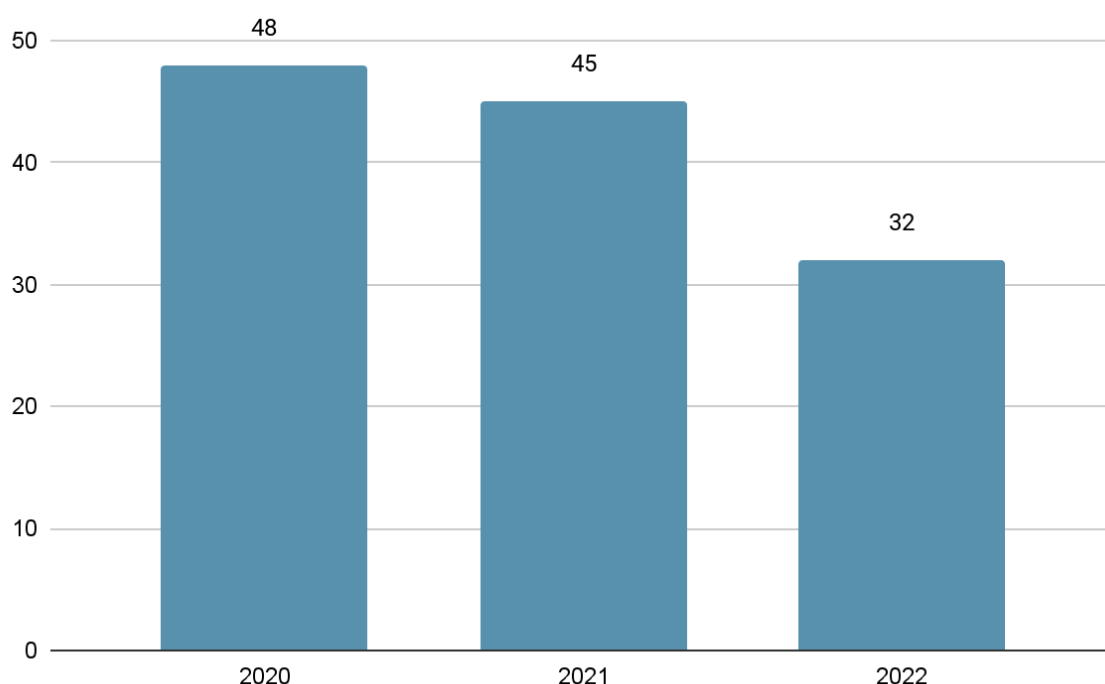
Problem długotrwałej choroby dotyczy osób, które z powodu posiadanego schorzenia pozostają przez długi czas pod opieką lekarską, a choroba, na którą cierpią, często nie jest możliwa do całkowitego wyleczenia, a jedynie minimalizowane są jej objawy. Ciężka choroba natomiast to taka, która zagraża życiu człowieka.

Otrzymanie pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby jest uzależnione również od tego, w jakim stopniu posiadane schorzenie utrudnia życie wnioskodawcy.

Uwzględniane są takie okoliczności jak: wydatki ponoszone w związku z zakupem leków, wydatki związane z wyjazdami do specjalistów, utrudnienie w podjęciu zatrudnienia.

Długotrwała i ciężka choroba jest jedną z głównych przyczyn ubiegania się o pomoc społeczną w gminie Sicienko. Warto jednak zauważyć, że z roku na rok liczba udzielanych świadczeń z tego tytułu systematycznie spada. W 2020 roku wśród ubiegających się o pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby było 48 rodzin. W 2021 roku liczba ta zmniejszyła się do 45 rodzin, a w 2022 roku do 32 rodzin.

Wykres 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Sicienko z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2020-2022.

2.2.2.5. Bezradność opiekuńczo- wychowawcza

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym uczy się nawiązywać kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się: struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu,

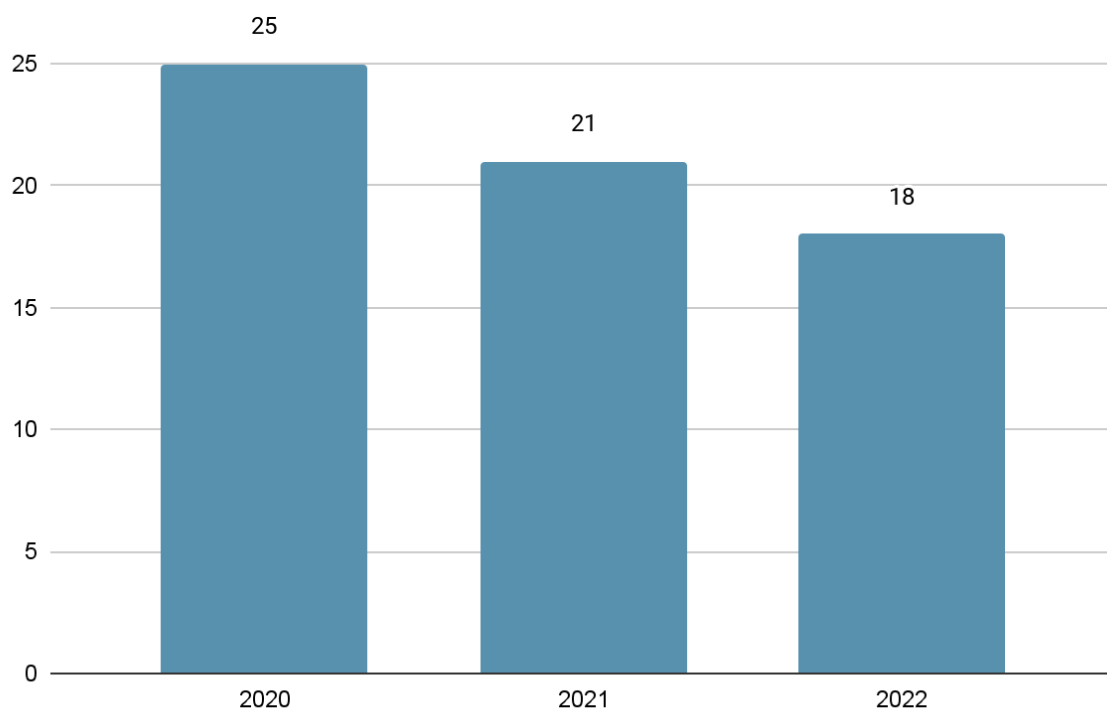
warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania. Bezradność występować może w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

Nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny oraz niskie kompetencje opiekuńczo-wychowawcze rodziców są częstym powodem zaniedbywania przez dzieci nauki, nierealizowania obowiązku szkolnego, demoralizacji oraz niskiej samooceny. Brak specjalistycznego wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i ich wychowaniu powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

W 2020 roku w gminie Sicienko wśród ubiegających się o pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych było 25 rodzin. W 2021 roku liczba ta zmniejszyła się do 21 rodzin, a w 2022 roku do 18 rodzin.

Wykres 5. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Sicienko z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2020-2022.

Priorytetem wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci i młodzieży oraz działania wspomagające rodziców, mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, tak, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałoby umieszczone w opiece w pieczy zastępczej. Gmina zapewnia wsparcie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez realizację działań zawartych w Gminnym Programie Wspierania Rodziny.

Program Wspierania Rodziny na terenie gminy Sicienko na lata 2021-2023 adresowany jest do dzieci i rodzin z terenu Gminy Sicienko, a w szczególności rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzin, których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej.

Celem głównym programu jest skuteczny system opieki nad dzieckiem i rodziną sprzyjający właściwemu jej rozwojowi w Gminie Sicienko. Program ma na celu zapewnienie każdemu dziecku prawa do stabilnego, trwałego i rodzinnego środowiska wychowawczego.

Wśród celów szczegółowych Programu wyznaczono:

- Zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie,

- Wspieranie rodzin zagrożonych patologią oraz kształtowanie i wzmacnianie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziców przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji,
- Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży,
- Umożliwienie powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych,
- Wspieranie kobiet w ciąży powikłanej i zagrożonej niepowodzeniem położniczym i ich rodzin.

Realizacja Programu zakłada zminimalizowanie umieszczeń dzieci w pieczy zastępczej oraz umożliwienie im powrotu do rodzin biologicznych. Zadania ujęte w programie zmierzają w kierunku wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych celem przywrócenia rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania ról społecznych.

2.2.2.6. Uzależnienia

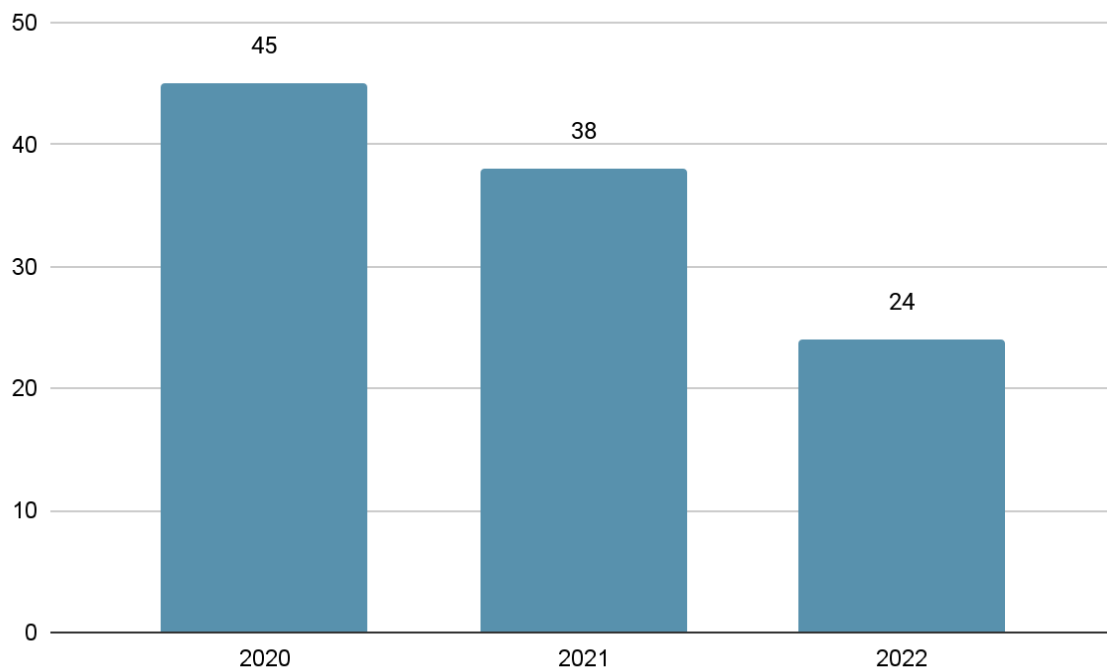

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), uzależnienie to “psychiczny i fizyczny stan wynikający z interakcji między żywym organizmem a substancją chemiczną (do których należą: alkohol, narkotyki, nikotyna, leki) charakteryzujący się zmianami i innymi reakcjami takimi jak: konieczność przyjmowania danej substancji w sposób ciągły lub okresowy w celu doświadczenia jej wpływu na psychikę lub by uniknąć objawów towarzyszących odstawieniu substancji”.

Alkoholizm jest chorobą spowodowaną nadużywaniem napojów alkoholowych, z którą wiążą się zarówno konsekwencje zdrowotne dla uzależnionej osoby, jak również stanowi ona problem socjalny i przyczynia się do występowania patologii społecznych. Zjawisko alkoholizmu jest ściśle powiązane z występowaniem przestępczości, wypadkami w pracy, wypadkami drogowymi. Nadużywanie alkoholu przez któregoś z rodziców osłabia więzi rodzinne i skutkuje występowaniem dysfunkcji w pełnieniu ról rodzicielskich, a także często jest przyczyną stosowania przemocy domowej.

W 2020 roku w gminie Sicienko wśród ubiegających się o pomoc z powodu alkoholizmu było 45 rodzin. W 2021 roku liczba ta zmniejszyła się do 38 rodzin, a w 2022 roku do 24 rodzin.

Wykres 6. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Sicienko z powodu alkoholizmu w latach 2020-2022.

Podstawą prawną działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych w gminie jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. Na podstawie art. 4 ust. 1, ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w każdej gminie uchwalany jest Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Gminny Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Sicienko na lata 2023-2025 określa sposób realizacji zadań własnych gminy wynikających z obu tych ustaw, w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii, uzależnień behawioralnych i innych problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych. Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu oraz przeciwdziałaniem narkomanii należy do zadań własnych gmin. W szczególności zadania te obejmują:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i/lub narkotyków oraz osób zagrożonych uzależnieniem;

- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i/lub narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i/lub narkomanii;
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Głównym celem programu jest profilaktyka uzależnień mieszkańców Gminy Sicienko poprzez podniesienie poziomu wiedzy na temat szkodliwości alkoholu (w tym o rakotwórczym działaniu alkoholu), środków psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych oraz miejsc oferujących pomoc osobom uzależnionym i członkom ich rodzin, promowanie zdrowego trybu życia oraz prowadzenia skoordynowanych działań profilaktycznych i terapeutycznych mających ograniczyć skutki wynikające ze spożywania alkoholu, zażywania środków psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.

Zadania przewidziane do realizacji, są kontynuacją działalności prowadzonej w latach ubiegłych. Kluczową rolę w działaniach podejmowanych w ramach Programu odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która współpracuje z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Policją, Sądem Rejonowym, Urzędem Gminy Sicienko, Gminnym Ośrodkiem Kultury i Biblioteką w Sicienku, placówkami oświatowo-wychowawczymi, innymi podmiotami oraz organizacjami pozarządowymi.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizuje wszystkie zadania wynikające zarówno z ustawy o przeciwdziałaniu alkoholizmowi, jak i z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Przede wszystkim podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakresie lecznictwa odwykowego, opiniuje wnioski o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w miejscu sprzedaży i poza miejscem sprzedaży.

W 2022 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Sicienko odbyła 14 posiedzeń Komisji. Komisja rozpatrzyła 8 nowych wniosków w sprawie zobowiązania do leczenia odwykowego. 3 sprawy skierowano do Sądu w 2022 roku, 3 sprawy w 2023 roku, 1 sprawa jest w trakcie realizacji, 1 umorzono z powodu braku przesłanek do prowadzenia postępowania. Ponadto do Sądu skierowano 2 sprawy z 2021 roku. W 2022 roku Komisja wydała 10 postanowień w sprawie opinii do wniosków przedsiębiorców o wydanie zezwolenia na prowadzenie sprzedaży napojów alkoholowych.

2.2.2.7. Przemoc domowa

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej “przemoc domowa to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności: narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę, ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej, istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Wyróżnia się przemoc fizyczną (naruszenie nietykalności fizycznej), przemoc psychiczną (naruszenie godności osobistej), przemoc seksualną (naruszenie intymności), przemoc ekonomiczną (naruszenie własności) oraz zaniedbanie (naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich).

Problem przemocy domowej występuje najczęściej w towarzystwie innych problemów np. uzależnienia od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych, problemów finansowych, zdrowotnych lub rodzinnych. Warto jednak zauważyć, że przemoc występuje zarówno w tzw. dobrych domach, jak i w domach “z problemami”. Ma ona charakter nie tylko fizyczny (np. znęcanie się nad rodziną, pobicia, kopanie), ale także psychiczny (awantury domowe, w tym także pod wpływem alkoholu lub środków psychoaktywnych, poniżanie, krytykowanie czy stosowanie gróźb) lub ekonomiczny (np. uchylanie się od płacenia alimentów).

Jednym z nadrzędnych i długofalowych celów polityki prorodzinnej państwa jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i prawidłowego funkcjonowania rodziny oraz zapobieganie występowaniu postaw i zachowań aspołecznych, w tym przemocą domową. W tym celu, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm. oraz z 2023 r. poz. 289 i 535) opracowano Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w gminie Sicienko na lata 2023-2026. Główne cele programu to zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Sicienko, zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc domową oraz zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy domowej.

Cele ogólne realizowane są przez budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy, diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie Gminy Sicienko, podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie, udzielanie pomocy ofiarom przemocy domowej oraz oddziaływanie na sprawców przemocy. Realizacja celów Programu zakłada uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy domowej na terenie Gminy Sicienko, promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy, edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przeciwdziałania przemocy, a także działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Realizatorami programu są: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sicienku, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sicienku, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „GEMED” w Sicienku, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „KAMED” w Kruszynie, Komisariat Policji w Koronowie, Szkoły Podstawowe w: Sicienku, Wojnowie, Kruszynie Strzelewie, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Samsiecznie.

Koordynatorem Programu jest Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Sicienku przy współudziale Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sicienku.

W 2022 roku w ramach ww. programu były realizowane następujące zadania:

- Ścisła współpraca z przedstawicielami instytucji w zakresie przekazywania informacji o problemie przemocy,
- Upowszechnienie informacji na temat zjawiska przemocy domowej - ulotki, informacje na stronach internetowych Gminy Sicienko i GOPS Sicienko, ulotka o specjalistach przyjmujących w Rodzinnym Punkcie Konsultacyjnym,
- Dystrybucja ulotek i informacji na temat zjawiska przemocy w przychodniach zdrowia, szkołach, instytucjach na terenie gminy oraz bezpośrednio wydawane osobom uczestniczącym w procedurach Niebieskiej Karty określających pojęcia przemocy i jej rodzajów, a także form pomocy na teren całej gminy.
- Diagnoza problemu przemocy na terenie gminy,
- Prowadzenie rozmów z osobami uzależnionymi oraz stosującymi przemoc,
- Kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego w Nakle, Prokuratury Rejonowej w Nakle oraz do GKRPA o wgląd w sytuację rodziny, o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przemocy lub o podjęcie leczenia odwykowego,
- Koordynacja działań na rzecz rozwiązywania problemów indywidualnych danej rodziny oraz problemów społecznych,
- Upowszechnianie standardów interdyscyplinarnej pracy na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej,
- W ramach podnoszenia kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy domowej zorganizowano szkolenie dla członków ZI, pracowników socjalnych GOPS w Sicienku, pedagogów szkolnych, kuratorów, policjantów z KP w Koronowie oraz pracowników socjalnych z GOPS Nowa Wieś Wielka,
- Upowszechnianie wytycznych do realizacji działań interwencyjnych, psychologicznych oraz oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc,
- Kierowanie ofiar przemocy do Rodzinnego Punktu Konsultacyjnego w celu uzyskania wsparcia psychologicznego, terapeutycznego, prawnego,
- Finansowanie specjalistów w zakresie indywidualnych konsultacji dla ofiar i sprawców przemocy domowej – realizacja ze środków gminy. Ma to ogromne znaczenie dla osób,
- Promocja ogólnopolskiego systemu pomocy ofiarom przemocy „Niebieska Linia
- Koordynacja działań na rzecz rozwiązywania problemów indywidualnych danej rodziny oraz problemów społecznych,
- Wdrażanie procedury „Niebieska Karta”.

2.2.2.8. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne

Zgodnie z art. 50 Ustawy o pomocy społecznej, osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Usługi opiekuńcze obejmują: pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem.

Ośrodek pomocy społecznej, przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, termin i miejsce świadczenia. Rada gminy określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych, kwalifikacje osób świadczących te usługi oraz warunki i tryb ustalania i pobierania opłat za specjalistyczne usługi świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi, jak również warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia z tych opłat, ze względu na szczególne potrzeby osób korzystających z usług, uwzględniając sytuację materialną tych osób, określa w drodze rozporządzenia minister właściwy ds. zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia.

Osobom, które ze względu na wiek, chorobę, lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze świadczone w ośrodkach wsparcia, o których mowa w art. 51 ustawy. Ośrodki wsparcia są jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej dziennego pobytu. Mogą być w nich prowadzone miejsca całodobowe okresowego pobytu. Ośrodkiem wsparcia jest środowiskowy dom samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi, dzienny dom pomocy społecznej, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, schronisko i dom dla bezdomnych oraz klub samopomocy.

W gminie Sicienko w 2020 roku z usług opiekuńczych skorzystało 14 osób, w 2021 roku 12 osób, natomiast w 2022 roku - 7 osób.

Tabela 11. Realizacja usług opiekuńczych w gminie Sicienko w latach 2020-2022.

	2020	2021	2022
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	14	12	7
Liczba rodzin	14	12	7
Liczba osób w rodzinach	20	15	9
Liczba świadczeń	3245,10	1891	1957,50

Ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w gminie Sicienko w 2022 roku skorzystało 25 osób. Dla porównania w 2021 roku wsparciem w tym zakresie objęte były 22 osoby, a w 2020 roku - 20 osób.

Tabela 12. Realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w gminie Sicienko w latach 2020-2022.

	2020	2021	2022
Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	20	22	25

W 2022 roku gminie Sicienko realizowano szereg działań na rzecz seniorów oraz osób niesamodzielnych, w tym:

- kontynuowano realizację projektu „Aktywni mieszkańcy Gminy Sicienko”, w ramach której utrzymano działalność Klubu Seniora w Teresinie. Realizatorem była Wyższa Szkoła Gospodarki w Bydgoszczy.
- kontynuowano współpracę z Polskim Czerwonym Krzyżem Oddział w Bydgoszczy w ramach realizowanego przez nich projektu „Pogodna jesień życia na Kujawach i Pomorzu”.
- realizowano program Korpus Wsparcia Seniora dla osób w wieku 65+. Projektem objęto 50 seniorów z gminy Sicienko, którym zapewniono opaski bezpieczeństwa oraz usługę teleopieki na odległość przez 24 godziny na dobę.

- kontynuowało działalność Centrum Rozwoju i Opieki Seniora w Mochlu powstałego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, do którego Gmina Sicienko przystąpiła w partnerstwie z Wyższą Szkołą Gospodarki w Bydgoszczy. W ramach Centrum działa dzienny dom pobytu dla 20 osób, a 5 osób z terenu gminy objęte jest usługami opiekuńczymi w środowisku domowym. W ramach dziennego domu pobytu uczestnicy mają zapewnione wyżywienie, profesjonalną opiekę terapeutyczną, zajęcia plastyczne, muzyczne, ruchowe, spotkania integracyjne, zabiegi rehabilitacyjne.

2.2.2.9. Świadczenia rodzinne i alimentacyjne

Świadczenia rodzinne Świadczenia rodzinne to zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze (zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy), świadczenia opiekuńcze (zasiłek pielęgnacyjny oraz świadczenie pielęgnacyjne), jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka (tzw. becikowe), świadczenie rodzicielskie, do których prawo nabywa się w sposób określony w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych. (Dz. U. z 2023 r. poz. 390 ze zm.) .

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznawane są na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2023 r. poz. 581 z późn. zm.). Na podstawie przepisów tej ustawy realizowane jest wsparcie materialne dla osób uprawnionych do alimentów, które ich nie otrzymują z uwagi na bezskuteczność egzekucji. Wsparcie to realizowane jest poprzez przyznawanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego dla osób spełniających kryteria ustawowe (np. kryterium dochodowe).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sicienku wypłaca zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych, świadczenia opiekuńcze (zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne oraz specjalne zasiłki opiekuńcze), jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia dziecka tzw. becikowe, świadczenia rodzicielskie, świadczenia "Za życiem" oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

W 2022 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wypłacił 4801 zasiłków rodzinnych oraz 2934 dodatków do zasiłków rodzinnych, 2861 zasiłków pielęgnacyjnych, 934 świadczeń pielęgnacyjnych oraz 23 specjalne zasiłki opiekuńcze. Ponadto wypłacono 51

jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka (tzw. becikowe) oraz 301 świadczeń rodzicielskich. W 2022 roku wypłacono także 3 świadczenia „Za życiem” oraz 787 świadczeń z funduszu alimentacyjnego.

Tabela 13. Świadczenia rodzinne, „Za życiem” oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego w gminie Sicienko latach 2020-2022.

Świadczenia rodzinne			
	2020	2021	2022
Liczba wypłaconych zasiłków rodzinnych	6 542	5 700	4 801
Liczba wypłaconych dodatków do zasiłków rodzinnych	3 544	3 184	2 934
Liczba wypłaconych świadczeń opiekuńczych tj. :			
* zasiłków pielęgnacyjnych	2 720	2 699	2 861
* świadczeń pielęgnacyjnych	746	834	934
* specjalnych zasiłków opiekuńczych	49	39	23
Liczba wypłaconej jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka tzw. becikowe	55	67	51
Liczba wypłaconych świadczeń rodzicielskich	255	300	301
Liczba wypłaconych zasiłków dla opiekuna	0	0	0
Świadczenie „Za życiem”	1	2	3
Świadczenia z funduszu alimentacyjnego			

	2020	2021	2022
Liczba wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego	868	843	787

2.3. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych mieszkańców gminy Sicienko

---

Jednym z głównych założeń niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Sicienko na lata 2024 - 2034 jest przedstawienie problemów występujących w społeczności lokalnej gminy oraz wskazanie kierunków ich rozwiązywania. Zdiagnozowanie problemów społecznych było możliwe między innymi poprzez przeprowadzenie badań wśród mieszkańców gminy.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w gminie Sicienko wśród grup reprezentujących lokalne środowiska: dorośli mieszkańcy, dzieci i młodzież szkolna oraz sprzedawcy napojów alkoholowych.

Celem badań była diagnoza problemów społecznych związanych z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków oraz uzależnieniami behawioralnymi, a także postawami społecznymi wobec powyższych zjawisk. Dodatkowo w badaniu poruszano takie tematy jak: problemy osób starszych i niepełnosprawnych, zjawisko przemocy domowej, a także ocena działalności władz lokalnych w zakresie rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy.

2.3.1. Problemy społeczne występujące na terenie gminy Sicienko w opinii dorosłych mieszkańców

---

- W opinii mieszkańców gminy Sicienko najistotniejszymi problemami społecznymi są: zanieczyszczenie powietrza (86%), uzależnienia behawioralne (74%), uzależnienie od alkoholu (69%) oraz uzależnienie od papierosów (67%).

- Z kolei w kwestii zjawisk uzależnień bardzo powszechnymi w ich środowisku są: alkoholizm (94%), narkomania (66%) oraz nikotynizm (66%).
- 20% mieszkańców Gminy Sicienko deklaruje, że ma w swoim otoczeniu osoby doświadczające przemocy domowej, a 23% nie jest pewna, ale podejrzewa, że może do tego dochodzić.
- Według opinii wyrażonych w ankiecie na temat spożywania alkoholu mieszkańcy Gminy Sicienko odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o umiarkowanym stopniu ryzyka – badani okazjonalnie spożywają alkohol, wypijając przy tym umiarkowane ilości alkoholu (1-2 porcje: 46%, 3-4 porcje: 16%).
- Dla ponad połowy badanych (67%) w najbliższej okolicy znajdują się odpowiednia liczba punktów, gdzie można nabyć alkohol.
- 69% respondentów uważa osoby pijące alkohol za zagrażające bezpieczeństwu w lokalnym środowisku.
- Palenie wyrobów tytoniowych wśród dorosłych mieszkańców Gminy Sicienko nie jest rozpowszechnionym nałogiem – łącznie 79% badanych deklaruje, że nie pali wyrobów tytoniowych.
- 35% badanych respondentów deklaruje, że znają i mają w swoim środowisku przynajmniej jedną osobę przyjmującą substancje odurzające tj. narkotyki i dopalacze.
- Problem uzależnienia od gier hazardowych na terenie Gminy Sicienko jest praktycznie niewystępujący – jedynie 4% badanych przyznało, że ma doświadczenia z grami hazardowymi.
- Jak wynika z przeprowadzonych badań 80% mieszkańców dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień. Świadczyć to może o wysokim poziomie wiedzy mieszkańców na temat tego, jak istotne jest ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych. Badani wskazali na potrzebę organizacji: wsparcia psychologicznego dla rodzin (33%), prowadzenia warsztatów profilaktycznych dla uczniów (26%) oraz organizacji otwartych konsultacji z terapeutą uzależnień (20%).

2.3.2. Diagnoza problemów społecznych w ujęciu badań ankietowych sprzedawców napojów alkoholowych

---

- Rozkład deklaracji sprzedaży alkoholu pozwala sądzić, iż sprzedawcy odpowiedzialnie podchodzą do sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim. W przypadku wątpliwości, co do wieku osoby kupującej alkohol 79% badanych zadeklarowało, że zawsze, a 21% często sprawdza dowody potwierdzające wiek kupującego.
- Badani sprzedawcy charakteryzują się wysoki poziom wiedzy na temat szkodliwości napojów alkoholowych – 68% uważa, że alkohol zawarty w napojach z niską procentową jego zawartością jest tak samo szkodliwy jak ten wysokoprocentowy. Dodatkowo, 21% badanych uważa, że alkohol pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.
- 79% z badanych uważa, że osoby pijące alkohol nie zagrażają bezpieczeństwu w lokalnym środowisku.
- Respondenci wskazują, że przypadki próby kupna alkoholu przez osobę poniżej 18 r.ż. zdarzają się najczęściej: raz w roku (21%), kilka razy w miesiącu (21%), kilka razy w tygodniu (21%) a nawet kilka razy dziennie (11%).
- 96% badanych deklaruje, że nigdy nie sprzedało alkoholu osobie budzącej wątpliwości osobie niepełnoletniej.

2.3.3. Zagrożenia w środowisku dzieci i młodzieży na terenie gminy

---

- Spożywanie napojów alkoholowych przez dzieci i młodzież szkolną w gminie Sicienko jest zauważalnym problemem. 5% uczniów klas 4-6 oraz 14% uczniów klas 7-8 deklaruje, że ma za sobą inicjację alkoholową. Planując oddziaływania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga, ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas programów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.
- Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się 2% młodszych uczniów oraz 25% starszych uczniów. Najczęściej wskazywanymi powodami palenia papierosów przez uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową była chęć spróbowania czegoś nowego oraz namowa znajomych. Jednocześnie, niepokojący jest względnie bardzo łatwy dostęp dzieci i młodzieży do wyrobów tytoniowych oraz napojów alkoholowych. Jego ograniczenie jest zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych. Rekomenduje się

podejmowanie działań budujących świadomość zagrożenia związanego z poszczególnymi używkami poprzez warsztaty profilaktyczne, szkolenia dla nauczycieli lub pogadanki profilaktyczne dla rodziców.

- Jak wynika z badań problem zażywania substancji psychoaktywnych takich jak narkotyki czy dopalacze nie występuje wśród uczniów szkół gminy Sicienko. Jednakże, należy zwrócić uwagę na profilaktykę narkotykową wśród uczniów. W przypadku zażywania substancji psychoaktywnych bardzo ważne jest prowadzenie regularnych zajęć profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom. Najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje oraz czas wolny, dlatego też dzieci w tym okresie powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się z zażywaniem substancji psychoaktywnych. Zaleca się podjęcie obserwacji w placówkach oświatowych, w celu identyfikacji uczniów zażywających środki psychoaktywne.
- Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera i telefonu komórkowego. Uczniowie spędzają dziennie w ten sposób nawet powyżej 6 godzin dziennie. Oznaczać to może, że po zakończonych lekcjach są to ich jedyne formy spędzania czasu. Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych oferujących niewiele wartościowych treści. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.
- Pozytywnie należy ocenić brak skłonności uczniów do korzystania z gier hazardowych, pomimo iż internetowe gry „na pieniądze” zaczynają być coraz bardziej popularne wśród dzieci i młodzieży. Warto zaznajomić uczniów z tematyką powstawania uzależnienia od hazardu, na przykład poprzez przeprowadzenie warsztatów profilaktycznych.
- Uczniowie w gminie Sicienko deklarują w zdecydowanej większości bardzo dobre lub dobre relacje z opiekunami. Zaleca się rozwijanie pozytywnego potencjału rodziny i jednocześnie wzmocnienie czynnika chroniącego, jakim jest pozytywna więź dziecka z rodzicami poprzez realizację warsztatów podnoszących kompetencje wychowawcze rodziców. Jednocześnie warto zauważyć, że większość uczniów nie ufa swoim

nauczycielom i nie skorzystałoby z możliwości rozmowy z nimi na temat problemów z substancjami psychoaktywnymi.

2.4. Podsumowanie części diagnostycznej

2.4.1. Analiza SWOT

Na podstawie przeprowadzonej kompleksowej diagnozy sytuacji społecznej w gminie Sicienko wykonano analizę SWOT pozwalającą na identyfikację czterech kategorii czynników mających strategiczne znaczenie w prowadzeniu działań ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych: mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń.

MOCNE STRONY (Strengths) - są to czynniki wewnętrzne pozytywne - atuty, walory, zalety gminy, które w sposób pozytywny wyróżniają ją w otoczeniu. Zalety te należy efektywnie wykorzystywać i wzmacniać.

- korzystna struktura demograficzna - duży odsetek mieszkańców w wieku produkcyjnym,
- dostęp do opieki przedszkolnej oraz szkolnictwa podstawowego w gminie,
- regularna organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych wzmacniających poziom integracji społecznej,
- efektywna współpraca instytucji oświatowych, kulturalnych oraz stowarzyszeń z instytucjami samorządu gminnego,
- aktywna działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sicienku,
- funkcjonowanie w gminie Punktu Interwencji Kryzysowej, Rodzinnego Punktu Konsultacyjnego oraz Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej,
- rozwinięta baza instytucjonalna i zasoby ludzkie działające w obszarze wsparcia osób i rodzin przeżywających trudności (GOPS, ZI, GKRPA, Policja),
- wykwalifikowana kadra ośrodka pomocy społecznej i profesjonalne przygotowanie do pracy z osobami wymagającymi wsparcia,
- stopniowy spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności oraz długotrwałej choroby,
- aktywna działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Policji w celu przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom,
- działalność Centrum rozwoju i opieki seniora w Mochlu, Uniwersytetu III Wieku,

- realizacja programów na rzecz osób starszych i niesamodzielnych (Korpus Wsparcia Seniora),
- Realizacja programów na rzecz osób niepełnosprawnych i ich opiekunów (Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej, Opieka Wytchnieniowa),
- nie przejawianie problemów związanych z przyjmowaniem narkotyków i dopalaczy przez uczniów w gminie,

ŚLABE STRONY (Weaknesses) są to czynniki wewnętrzne negatywne będące konsekwencją problemów społecznych i ograniczeń zasobów w gminie. Zadaniem gminy jest dążenie do ich wyeliminowania.

- ujemny przyrost naturalny,
- narastający problem starzenia się społeczeństwa,
- duża liczba osób bezrobotnych poniżej 30 roku życia oraz osób po 50 roku życia,
- duża liczba rodzin i osób korzystających z pomocy ośrodka pomocy społecznej,
- występowanie zjawiska przemocy domowej,
- wzrastający problem uzależnienia od alkoholu,
- występowanie barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym życie w społeczeństwie,
- utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych,
- niedostateczny dostęp rodzin dotkniętych problemami uzależnień i przemocy domowej do wsparcia terapeutycznego i rehabilitacyjnego oraz pomocy psychospołecznej i prawnej,
- niewystarczające działania profilaktyczne, informacyjne, edukacyjne i szkoleniowe wśród dzieci i młodzieży, rodziców w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej,
- niewystarczająca ilość działań z zakresu profilaktyki uzależnień (w opinii dorosłych mieszkańców), w szczególności wsparcia psychologicznego dla rodzin, prowadzenia warsztatów profilaktycznych dla uczniów oraz organizacji otwartych konsultacji z terapeutą uzależnień,
- problem spożywania alkoholu oraz palenia wyrobów papierosów wśród uczniów w gminie,
- występowanie zjawiska przemocy i agresji w środowisku szkolnym,
- problem uzależnienia od Internetu i nowych technologii, a także występowanie zjawiska cyberprzemocy wśród dzieci oraz młodzieży w gminie,

- niewystarczające wsparcie psychologiczne i profilaktyczne skierowane do uczniów w gminie.

SZANSE (Opportunities) - są to wszelkie istniejące lub przewidywane czynniki i zjawiska zachodzące w otoczeniu gminy, które odpowiednio wykorzystane mogą stać się impulsem do jej rozwoju oraz pomogą osłabić wpływ ewentualnych pojawiających się zagrożeń.

- wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów i zagrożeń społecznych,
- rozwój oferty sportowej i kulturalnej dla mieszkańców,
- promocja gminy, działania wspierające wzrost aktywności i integracji społecznej mieszkańców,
- zwiększenie dostępności oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży oraz rodzin z dziećmi, w tym oferty zajęć dydaktyczno-wychowawczych i pozalekcyjnych,
- kształtowanie u dzieci i młodzieży pozytywnych wzorców zachowań, pożądanych umiejętności i kompetencji,
- dostęp mieszkańców do informacji na temat możliwych form pomocy dla osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy,
- wzrost świadomości społecznej na temat negatywnych konsekwencji wynikających z uzależnień oraz przemocy domowej,
- rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną społecznością,
- możliwość korzystania z programów z zakresu pomocy społecznej współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych,
- zmiany w przepisach prawnych umożliwiające skuteczniejsze formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą,
- kampanie informacyjne wpływające na zmianę świadomości społeczeństwa dotyczące problemu uzależnień i przemocy domowej,
- możliwość uczestnictwa w szkoleniach podnoszących umiejętności zawodowe osób zajmujących się problematyką uzależnień oraz przemocy, pracujących z osobami uzależnionymi oraz pracowników opieki społecznej,

ZAGROŻENIA (Threats) są to zewnętrzne negatywne czynniki i zjawiska zachodzące w otoczeniu gminy, które stanowią lub mogą stanowić barierę w jej funkcjonowaniu i rozwoju oraz utrudniać rozwiązywanie problemów społecznych.

- rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne związane ze starzeniem się społeczeństwa i wzrostem liczby osób wymagających opieki,
- przeciążenie pracowników pomocy społecznej zbyt dużą liczbą zadań, zagrożenie wypaleniem zawodowym,
- występowanie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej,

- zagrożenia funkcjonowania rodziny i pełnienia przez nią funkcji opiekuńczo-wychowawczych w związku z problemami: uzależnień, bezrobocia, ubóstwa i przemocy,
- niekorzystne wzorce zachowań (agresja, przemoc, uzależnienia) płynące z nowoczesnych mediów,
- wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz pojawianie się nowych rodzajów uzależnień,
- negatywne wzorce zachowań społecznych, w szczególności w zakresie okazjonalnego sięgania po alkohol (podczas uroczystości rodzinnych i świąt),
- występowanie zjawiska przemocy domowej,
- ukrywanie przez rodzinę występowania aktów przemocy, uzależnienia członków rodziny, niechęć do współpracy z instytucjami pomocowymi,
- występowanie przemocy rówieśniczej w szkołach,
- występowanie zjawiska cyberprzemocy,
- narastanie negatywnych zjawisk i patologii społecznych,
- ograniczenia prawne i brak stabilności przepisów oraz trudności w ich interpretacji,
- kryzys gospodarczy w Polsce i na świecie.

ROZDZIAŁ III

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE SICIENKO na lata 2024-2034+

3.1. Misja i prognoza zmian w zakresie objętym Strategią

Celem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Sicienko jest wyznaczenie priorytetowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania określonych problemów społecznych oraz poprawa sytuacji mieszkańców.

Punktem wyjścia dla opracowania strategii jest diagnoza stanu faktycznego, analiza danych wynikających ze specyfiki gminy. Zebrany materiał źródłowy oraz wyniki badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Sicienko pozwoliły wskazać grupę najważniejszych problemów społecznych w gminie. Realizacja zadań zawartych w strategii planowana jest na lata 2024 – 2034+, co powinno zapewnić możliwość długofalowych działań. W Strategii wyróżniono:

- misję gminy stanowiącą cel nadrzędny przy planowaniu działań rozwojowych w gminie;
- cele strategiczne identyfikujące najważniejsze obszary, których wsparcie jest niezbędne dla rozwiązywania problemów społecznych w gminie;

- cele operacyjne, które są doprecyzowaniem i uszczegółowieniem dla celów strategicznych i zawierają propozycje kierunków działań niezbędnych do osiągnięcia poszczególnych celów operacyjnych.

Misją samorządu gminy Sicienko w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2024-2034+ jest

Podnoszenie jakości życia i bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy poprzez stwarzanie im możliwości rozwoju, przeciwdziałanie patologiom społecznym i marginalizacji społecznej oraz podejmowanie działań na rzecz integracji społeczności lokalnej.

Na podstawie dostępnych danych sformułowano prognozę rozwoju sytuacji społecznej w gminie Sicienko. W układzie celów strategicznych przedstawia się ona następująco:

I. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz integracja społeczna i zawodowa mieszkańców.

Prognozuje się:

- utrzymywanie się potrzeby udzielania pomocy osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej,
- wzrastające potrzeby w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych wśród osób starszych,
- utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych wśród osób z niepełnosprawnością i ich rodzin,
- utrzymywanie się potrzeb w zakresie pomocy socjalnej wśród osób przewlekle chorych oraz ich rodzin,
- występowanie izolacji i wykluczenia z życia społecznego osób starszych, przewlekle chorych i niepełnosprawnych,
- utrzymywanie się potrzeby niesienia pomocy osobom długotrwale pozostającym bez pracy oraz osobom z wyuczoną bezradnością,
- powszechność występowania chorób cywilizacyjnych i geriatrycznych,
- niedostosowanie wykształcenia młodzieży oraz osób 50+ do lokalnego rynku pracy,
- niedostateczna ilość ofert pracy dla osób bez doświadczenia i kwalifikacji, a także niechęć pracodawców do zatrudniania takich osób,
- niedostateczną ilość inicjatyw służących rozwojowi ekonomii społecznej,

- potrzebę zapewnienia pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- utrzymywanie się zapotrzebowania na usługi edukacyjne dotyczące problemu przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy.

II. Wspieranie rodziny i przeciwdziałanie przemocy domowej

Prognozuje się:

- spadek dzietności i liczby ludności w gminie,
- ujemny przyrost naturalny,
- utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej w stosunku do rodzin,
- potrzebę wsparcia rodzin przez asystenta rodziny,
- potrzebę zapewnienia dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju,
- utrzymywanie się występowania zjawiska przemocy domowej i potrzebę jego minimalizacji,
- potrzebę niesienia specjalistycznej pomocy ofiarom przemocy domowej,
- potrzebę zwiększenia świadomości społecznej w zakresie występowania zjawiska przemocy i sposobów jej przeciwdziałania,
- brak integracji społecznej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu ubóstwa, bezradności opiekuńczo-wychowawczej, bezrobocia, uzależnień i przemocy.

III. Rozwój infrastruktury kulturalnej i społeczeństwa obywatelskiego gminy

Prognozuje się:

- utrzymywanie się średniej aktywności i integracji społecznej mieszkańców gminy,
- niskie zainteresowanie młodego pokolenia folklorem i tradycjami regionu.

Przedstawione powyżej prognozy pozwalają zdefiniować system działań, a zatem strategię, która powinna być zrealizowana, aby ograniczyć skutki zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym gminy.

Wprowadzanie zmian społecznych na terenie gminy Sicienko poprzez realizację celów strategicznych i operacyjnych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych, intensyfikacją rozwoju społecznego w gminie oraz poprawą jakości

życia mieszkańców. Prognozuje się, że realizowane działania zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych. Wdrożenie Strategii ma na celu:

- zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób ubogich, bezrobotnych i uzależnionych oraz ich aktywizację i integrację społeczną,
- poprawę jakości życia starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorych mieszkańców gminy,
- wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej,
- zmniejszenie problemu uzależnień w gminie,
- zmniejszenie zjawiska przemocy domowej,
- integrację i aktywizację społeczną mieszkańców gminy.

Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

3.2. Realizacja strategii

3.2.1. Cele i kierunki działań

Wdrażanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Sicienko na lata 2024 – 2034+ opierać będzie na realizacji trzech celów strategicznych:

I. CEL STRATEGICZNY: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz integracja społeczna i zawodowa mieszkańców.

I CEL OPERACYJNY: Zapewnienie odpowiedniej opieki i wsparcia dla osób starszych, niepełnosprawnych i dotkniętych długotrwałą chorobą oraz raz tworzenie warunków do ich aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej dla osób starszych, niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą chorobą, a także ich rodzinom i opiekunom,
- Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych osobom starszym, niepełnosprawnym oraz dotkniętym długotrwałą chorobą,
- Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi, niepełnosprawnymi i dotkniętymi długotrwałą chorobą oraz ich rodzinami,

- Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie dostępności terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób niepełnosprawnych,
- Prowadzenie zintegrowanych działań instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów osób starszych, dotkniętych długotrwałą chorobą oraz osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi,
- Wspieranie i promocja aktywności kulturalnej, fizycznej i rekreacyjnej oraz integracji społecznej osób starszych, niepełnosprawnych i dotkniętych długotrwałą chorobą, w tym organizowanie cyklicznych imprez i spotkań integracyjnych, wycieczek, zajęć i warsztatów,
- Organizacja środowiskowych form wsparcia i integracji,
- Propagowanie działań związanych z „dobrym starzeniem się” pozwalających na jak najdłuższe zachowanie sprawności, samodzielności i aktywności w życiu społecznym zawodowym,
- Wspieranie wolontariatu nakierowanego na niesienie pomocy osobom starszym, niepełnosprawnych i dotkniętym długotrwałą chorobą,
- Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych,
- Likwidacja barier m.in. architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych, utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym przy współpracy z innymi instytucjami.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba osób starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorych objętych pomocą społeczną oraz rodzaj i liczba działań,
- liczba świadczonych usług opiekuńczych oraz liczba beneficjentów usług opiekuńczych,
- liczba osób objętych pomocą socjalną oraz liczba i rodzaj podjętych działań,
- liczba podmiotów współpracujących,
- liczba podjętych wspólnych działań i inicjatyw oraz liczba osób objętych działaniami,
- liczba i rodzaj działań promujących aktywność kulturalną, fizyczną i rekreacyjną oraz liczba osób uczestniczących,
- liczba dostępnych form wsparcia oraz liczba osób z nich korzystających,
- liczba/ odsetek osób niepełnosprawnych aktywnych zawodowo,
- liczba stworzonych nowych miejsc pracy dostępnych dla osób niepełnosprawnych,
- liczba zlikwidowanych barier architektonicznych.

Jednostka realizująca: Gmina Sicienko – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PFRON, PUP, placówki ochrony zdrowia

Źródła finansowania: Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY: Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego osobom w trudnej sytuacji materialnej

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej oraz poradnictwa specjalistycznego dla osób i rodzin znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej,
- Udzielanie wsparcia w formie pomocy rzeczowej,
- Zapewnienie dzieciom i młodzieży z rodzin dotkniętych ubóstwem: posiłków w szkołach, stypendiów, artykułów szkolnych, wyjazdów wakacyjnych,
- Opracowywanie corocznej oceny zasobów pomocy społecznej,
- Analizowanie przyczyn ubóstwa i minimalizowanie ich źródeł,
- Tworzenie i realizacja programów na rzecz pomocy osobom i rodzinom zagrożonym ubóstwem,
- Realizowanie programów służących zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci z rodzin w trudnej sytuacji materialnej (m.in. dożywianie w trakcie nauki w szkole, wyposażenie w artykuły szkolne, organizacja wypoczynku w czasie ferii letnich i zimowych),
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami na rzecz wspierania rodzin dotkniętych ubóstwem i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba osób i rodzin zagrożonych ubóstwem,
- liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa,
- liczba dzieci korzystających z pomocy z powodu ubóstwa,
- liczba przeprowadzonych rozmów i porad socjalnych oraz liczba osób i rodzin korzystających z pomocy socjalnej,
- liczba kontraktów socjalnych,

- liczba opracowanych dokumentów dot. oceny zasobów społecznych gminy,
- liczba podjętych działań i zrealizowanych programów na rzecz osób ubogich,
- liczba rodzin i dzieci objętych programami,
- liczba dzieci z rodzin ubogich, które objęto dożywianiem w trakcie nauki w szkole i w domu,
- liczba dzieci z rodzin ubogich, którym zorganizowano wypoczynek w czasie ferii letnich i zimowych,
- liczba podmiotów współpracujących oraz liczba podjętych wspólnych działań i inicjatyw.

Jednostka realizująca: Gmina Sicienko – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, Policja, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe, Kościół

Źródła finansowania: Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

III. CEL OPERACYJNY: Zapobieganie zjawisku bezrobocia oraz redukcja jego negatywnych skutków

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Udzielanie pomocy materialnej osobom i rodzinom dotkniętym długotrwałym bezrobociem,
- Prowadzenie pracy socjalnej na rzecz osób bezrobotnych i ich rodzin m.in. poprzez zawieranie i realizowanie kontraktów socjalnych,
- Opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemów bezrobocia, w szczególności u osób młodych, bez wykształcenia oraz osób 50+,
- Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, stażach, organizacji robót publicznych, prac interwencyjnych i zatrudnienia socjalnego,
- Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w celu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz pomoc w przekwalifikowaniu się w zależności od potrzeb rynku pracy.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia,
- liczba zawartych kontraktów socjalnych,

- liczba zaktywizowanych zawodowo osób bezrobotnych będących beneficjentami ośrodka pomocy społecznej,
- liczba projektów dot. przeciwdziałania bezrobociu,

Jednostka realizująca: Gmina Sicienko – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR

Źródła finansowania: Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

IV. CEL OPERACYJNY: Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Sicienko,
- Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin,
- Wspieranie działań mających na celu powstawanie i funkcjonowanie grup wsparcia i samopomocy,
- Upowszechnianie wśród mieszkańców wiedzy o uzależnieniach oraz promowanie zdrowego stylu życia;
- Prowadzenie działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży,
- Edukacja w zakresie umiejętności społecznych i przedsiębiorczości liderów młodzieżowych, środowiskowych, społeczności,
- Współpraca z innymi podmiotami w zakresie prowadzenia działań edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba zrealizowanych Programów i liczba podjętych działań w ramach Programów,
- liczba osób, które skorzystały z pomocy terapeutycznej oraz liczba udzielonych porad,
- liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu uzależnień,
- liczba grup wsparcia i samopomocy,
- liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe,
- liczba i rodzaj przeprowadzonych działań profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz liczba osób uczestniczących,

- liczba i rodzaj przeprowadzonych działań edukacyjnych oraz liczba osób uczestniczących,
- liczba podmiotów współpracujących oraz liczba i rodzaj przeprowadzonych wspólnie działań.

Jednostka realizująca: Gmina Sicienko – Rada Gminy jako organ uchwałodawczy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, Policja, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe, Kościół, Gminne Centrum Kultury i Biblioteka w Sicienku, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II. CEL STRATEGICZNY: Wspieranie rodziny i przeciwdziałanie przemocy domowej

I CEL OPERACYJNY: Stworzenie skutecznego systemu wspierania rodziny

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Przeprowadzanie bieżącej diagnozy środowiska ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb i problemów osób wymagających wsparcia: osób niepełnosprawnych, starszych, długotrwale chorych, ubogich oraz ich rodzin,
- Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny,
- Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej poprzez rozwój poradnictwa specjalistycznego oraz prowadzenie pracy socjalnej,
- Udzielanie pomocy finansowej, wypłacanie świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych,
- Wspieranie rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej m.in. poprzez pracę asystenta rodziny,
- Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez rozwijanie oferty sportowej i kulturalnej na terenie gminy, a także zajęć pozalekcyjnych,
- Rozszerzenie oferty sportowo-rekreacyjnej dla dzieci, w szczególności w sołectwach,

- Organizowanie letniego i zimowego wypoczynku dla dzieci i młodzieży (kolonii, półkolonii, obozów, zimowisk),
- Tworzenie warunków do realizacji programów socjoterapeutycznych,
- Realizacja programów profilaktycznych i edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży,
- Włączanie dzieci i młodzieży w działania na rzecz własnego środowiska i innych potrzebujących osób,
- Kontynuacja pozalekcyjnych klubów, kół zainteresowań i innych aktywności w instytucjach,
- Inicjowanie różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną m.in poprzez organizowanie imprez integracyjnych i kulturalnych, festynów, pikników rodzinnych, spektakli, wycieczek i innych wydarzeń promujących dobre praktyki na rzecz rodzin i wychowania.
- Stała i aktywna współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół oraz rozwijania współpracy z rodzicami,
- Aktywna współpraca ośrodka pomocy społecznej, sądów, instytucji oświatowych, zakładów opieki zdrowotnej, Kościoła oraz organizacji społecznych na rzecz rozwoju dziecka i wspierania rodzin,
- Podejmowanie inicjatyw i szukanie nowych rozwiązań na rzecz ochrony dziecka w rodzinie.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba zrealizowanych Programów i liczba podjętych działań w ramach Programów,
- liczba udzielonych porad
- liczba osób i rodzin objętych pomocą socjalną,
- liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz potrzeby ochrony macierzyństwa,
- liczba osób i rodzin korzystających z pomocy finansowej,
- liczba przyznawanych świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych,
- liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny;
- liczba placówek wsparcia dziennego oraz liczba dzieci korzystających z zajęć w placówkach,

- liczba zorganizowanych wydarzeń sportowych i kulturalnych dla dzieci i młodzieży oraz liczba uczestników,
- liczba i rodzaj prowadzonych zajęć pozalekcyjnych oraz liczba uczestników,
- liczba programów oraz liczba dzieci uczestniczących w programach,
- liczba wydarzeń i inicjatyw oraz liczba rodzin i dzieci uczestniczących w wydarzeniach,
- liczba jednostek współpracujących oraz liczba wspólnie podjętych działań.

Jednostka realizująca: Gmina Sicienko – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, Policja, placówki ochrony zdrowia, placówki oświatowe, Kościół, Gminne Centrum Kultury i Biblioteka w Sicienku, Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, sądy i prokuratura

Źródła finansowania: Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

II CEL OPERACYJNY: Przeciwdziałanie przemocy domowej oraz ochrona ofiar przemocy domowej

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy,
- Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą domową,
- Zapewnienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego,
- Rozpowszechnianie informacji o dostępnych formach pomocy dla ofiar przemocy,
- Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy i sposobów radzenia sobie z problemem (np. poprzez organizację akcji lokalnych lub przyłączenie się do ogólnokrajowych kampanii społecznych na temat przeciwdziałania przemocy domowej).
- Współpraca z innymi podmiotami działającymi na terenie gminy mająca w celu ograniczenia zjawiska przemocy domowej.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba zrealizowanych programów,
- liczba rodzin objętych pomocą i wsparciem,

- liczba interwencji w związku z przemocą,
- liczba Niebieskich Kart,
- liczba podmiotów udzielających wsparcia,
- liczba udzielonych porad,
- liczba osób korzystających z terapii,
- liczba opracowanych i udostępnionych materiałów edukacyjno – informacyjnych,
- liczba podmiotów współpracujących oraz liczba podjętych wspólnie działań,
- liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy sprawcom i ofiarom przemocy domowej,
- liczba zorganizowanych akcji, kampanii społecznych, warsztatów oraz liczba uczestników.

Jednostka realizująca: Gmina Sicienko – Rada Gminy, jako organ uchwałodawczy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, PCPR, Policja, placówki służby zdrowia, placówki oświatowe, sądy i prokuratura,

Źródła finansowania: Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

III. CEL STRATEGICZNY: Rozwój infrastruktury kulturalnej i społeczeństwa obywatelskiego gminy

I CEL OPERACYJNY: Integracja i aktywizacja społeczna mieszkańców gminy

KIERUNKI DZIAŁAŃ:

- Podejmowanie działań mających na celu pobudzenie aktywności społecznej mieszkańców oraz włączanie ich w rozwiązywanie lokalnych problemów m.in. poprzez prowadzenie konsultacji społecznych, kampanii informacyjnych i innych,
- Promowanie i wspieranie rozwoju wolontariatu, grup wsparcia i pomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców,
- Integracja rodzin i przeciwdziałanie marginalizacji osób niepełnosprawnych, starszych, ubogich, dotkniętych przemocą i uzależnieniami m.in. przez organizowanie imprez i wydarzeń kulturalnych,

- Kultywowanie tradycji i rozwijanie twórczości ludowej i regionalnej m.in poprzez działalność Kół Gospodyń Wiejskich, organizację spotkań integracyjnych seniorów,
- Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych,
- Wspieranie merytoryczne działań organizacji pozarządowych i grup nieformalnych w zakresie realizacji zadań publicznych przez samorząd gminy,
- Organizacja i prowadzenie świetlic w społecznościach lokalnych oraz przy sołectwach - miejsc spotkań mieszkańców,
- Organizowanie nowych przedsięwzięć kulturalnych o znaczeniu lokalnym i regionalnym, m.in. cyklicznych imprez,
- Pozyskiwanie środków i zasobów na lokalne inicjatywy i projekty,
- Prowadzenie edukacji regionalnej i agroturystycznej w społeczności lokalnej,
- Współpraca międzyinstytucjonalna na rzecz rozwoju gminy, aktywności mieszkańców i integracji,
- Realizacja Gminnego Programu Współpracy z NGO.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba i rodzaj podjętych działań,
- liczba osób objętych kampaniami informacyjnymi,
- liczba podmiotów współpracujących oraz liczba wspólnie podjętych działań,
- liczba zorganizowanych imprez i wydarzeń oraz liczba osób uczestniczących,
- liczba działających lokalnych stowarzyszeń oraz liczba ich członków,
- liczba podjętych lokalnych inicjatyw społecznych,
- liczba mieszkańców angażujących się w wolontariat.

Jednostka realizująca: Gmina Sicienko – Rada Gminy, jako organ, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Partnerzy: Instytucje rządowe, samorządowe, organizacje społeczne, organizacje pożytku publicznego, placówki oświatowe, Kościół

Źródła finansowania: Budżet gminy, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, programów celowych

3.2.2. Monitoring i ewaluacja

W celu stworzenia całościowego obrazu realizowanych działań na rzecz poprawy sytuacji w gminie niezbędne jest tworzenie, przekazywanie i analizowanie corocznie poniższych sprawozdań:

- 1) Ocena zasobów pomocy społecznej,
- 2) Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sicienku,
- 3) Sprawozdanie z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 4) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Sicienku,
- 5) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy dla gminy Sicienku,
- 6) Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny w gminie Sicienku,
- 7) Sprawozdanie ze współpracy gminy Sicienku z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

W latach obowiązywania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych do końca kwietnia każdego roku za rok poprzedzający każda jednostka, która współuczestniczy (jest odpowiedzialna lub jest partnerem) w realizacji celów sporządzi sprawozdanie z realizacji wyżej wymienionych programów i projektów dotyczących problemów społecznych oraz osiągniętych rezultatów. Sprawozdania przekazywane będą do Ośrodka Pomocy Społecznej w Sicienku, jako do jednostki koordynującej, który po analizie przygotuje i przedstawi raport z realizacji Strategii Radzie Gminy. Sprawozdania ze stopnia realizacji poszczególnych programów i projektów służyć będą bieżącemu monitoringowi realizacji Strategii oraz będą pomocne przy przeprowadzaniu ewaluacji Strategii, a także ewentualnej aktualizacji jej celów i kierunków działań.

Corocznie sporządzany będzie skrócony raport z realizacji Strategii. Poza oceną wdrożenia zapisów strategicznych, będzie zawierał propozycje rozwiązań oraz w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych lub nowych potrzeb, podjęcie działań korygujących i wszelkich prac mających na celu aktualizację obowiązującej Strategii.

Wskazane jest, aby ewaluacja końcowa została przeprowadzona w ostatnim roku realizacji Strategii, a jej wyniki stanowiły podstawę do jej aktualizacji na kolejne lata.

Ewaluacja ilościowa przeprowadzana będzie na podstawie analizy danych liczbowych pochodzących ze sprawozdań podmiotów zaangażowanych w realizację Strategii. Analiza ta określi poziom realizacji poszczególnych zadań.

W celu oceny stopnia wdrożenia działań zostaną wykorzystane także wskaźniki monitoringowe dotyczące każdego założonego celu operacyjnego. Przygotowany zestaw wskaźników monitoringowych ma charakter otwarty, co oznacza, że w trakcie wdrażania Strategii, może zostać zmodyfikowany, w tym poszerzony o nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji celów strategicznych.

Ewaluacja jakościowa polegała będzie na ocenie:

- efektywności wdrażania Strategii - czy nakłady czasowe, ludzkie i finansowe zaangażowane w realizację działań są adekwatne do otrzymanych efektów?,
- skuteczności - czy kierunki działań i realizowane w ich ramach zadania w zamierzony sposób prowadzą do osiągnięcia celów? Czy realizowane działania w sposób optymalny realizują cele Strategii?,
- trafności - czy realizowane cele i kierunki działań Strategii są odpowiedzią na aktualne potrzeby mieszkańców gminy?

Analiza jakościowa pozwoli na ocenę skuteczności Strategii w zakresie stosowanych form, funkcjonalności opracowanych procedur oraz ilości i jakości posiadanych zasobów, w tym finansowych.

Źródłem danych, które posłużą do ewaluacji mogą być dane statystyczne, sprawozdania z monitoringu, dane z badań społeczności lokalnej i inne.

3.2.3. Źródła finansowania

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację Strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, a także brak stałych, długookresowych źródeł finansowania.

Należy założyć, że źródłami finansowania lub współfinansowania przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ramach Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Sicienko na lata 2024 – 2034+ będą: budżet gminy oraz środki

pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów realizacji. Każdy podmiot z terenu gminy będący realizatorem zadań w ramach Strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji.

Ramy finansowe realizacji Strategii są uzależnione od możliwości finansowych gminy oraz wielu zmiennych, jak np. aktualna sytuacja społeczna i gospodarcza, kondycja finansów publicznych, zmiany na rynku pracy, zmiany w zakresie dostępu do określonych świadczeń itp.

Planowane wydatki definiowane będą corocznie w uchwale budżetowej. Jedną z podstaw do ich określenia będzie ocena zasobów pomocy społecznej.